

ТРЕТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

Първо заседание

Петък, 16 декември 1960 г.

(Открито в 15 ч.)

Инвентаризация
2011г.

Председател Фердинанд Козовски: (Звъни) Другарки и другари народни представители! В заседателната зала присъствуват повече от половината от всички народни представители, следователно налице е необходимият кворум.

Откривам първото заседание на шестата извънредна сесия на Народното събрание, свикана с Указ на Президиума на Народното събрание № 443 от 2 декември 1960 г.

В Бюрото на Народното събрание са постъпили за разглеждане от настоящата сесия следните законопроекти: за държавния народностопански план за 1961 г., за бюджета на Народна република България за 1961 г. и за държавен контрол, всички внесени от Министерския съвет, и законопроектът за утвърждаване на Указа за изменение на Указа за пощенските, телеграфните, телефонните и радиосъобщения в Народна република България, внесен от Президиума на Народното събрание.

Предлагам горните законопроекти да бъдат включени в дневния ред на настоящата сесия на Народното събрание за разглеждане по реда, по който бяха съобщени.

Има ли друго предложение? — Няма.

Които другари са съгласни, моля да гласуват. Мнозинство, приема се.

Предвид на това, че както законопроектът за народностопанския план, така и законопроектът за бюджета третираат сходна материя, която е обусловена една от друга, Бюрото на Народното събрание предлага изказванията и по двата законопроекта да станат едновременно, а само гласуването им да бъде поотделно, така както ние процедирахме миналата година.

Има ли друго предложение? — Няма.

Които от народните представители са съгласни, моля да гласуват. Мнозинство, приема се.

Пристъпваме към дневния ред:

Разглеждане на законопроекта за държавния народностопански план за 1961 г. и законопроекта за бюджета на Народна република България за 1961 г.

Предвид на това, че по законопроекта за държавния народностопански план за 1961 г. ще бъде направен подробен доклад от председателя на Плановата комисия др. Станко Тодоров, а за бюджета такъв доклад ще бъде направен от др. Кирил Лазаров, Бюрото на Народното събрание предлага мотивите към законопроекта за държавния народностопански план за 1961 г. и двата законопроекта да не се четат, още повече, че са раздадени.

Има ли друго предложение? — Няма.

Които другари са съгласни, моля да гласуват. Мнозинство приема се.

(Съгласно чл. 38 от Правилника за вътрешния ред на Трето Народно събрание прилагат се мотивите и текстът на законопроекта за народностопанския план за 1961 г. и законопроектът за бюджета на НР България за 1961 г.

„М О Т И В И

към законопроекта за държавния народностопански план за 1961 г.

Другарки и другари народни представители! Съгласно чл. 17, точка 6 от Конституцията на Народна република България държавният народностопански план за 1961 г., обсъден и одобрен от Министерския съвет, се внася в Народното събрание, за да бъде разгледан и утвърден.

Проектот планът е разработен въз основа на указанията, дадени от ЦК на БКП и Правителството, разработките, получени от министерствата, ведомствата и окръжните народни съвети, и внимателния анализ на достигнатото равнище на развитие на производителните сили в страната и възможностите ни за стокообмен с другите страни.

През 1960 г. нашата страна постигна нови успехи в своето икономическо развитие. Очаква се през тази година в сравнение с миналата година обемът на произведения национален доход да се увеличи с около 6%, обемът на планираната промишлена продукция — с около 13%; нараства и обемът на селскостопанската продукция; очаква се обемът на капиталните вложения да нарасне с 24%, стокооборотът на дребно — с 11,4% и външният стокообмен — с 14,9%.

Още през тази година се очертава в основни линии да бъдат изпълнени задачите, поставени с директивите за третата петилетка за 1962 г. По директивите на третия петгодишен план беше предвидено националният доход през 1962 г. да се увеличи в сравнение с 1957 г. с 50%, а още през тази го-

дина ще получим увеличение в сравнение с 1957 г. с около 40%; общият обем на промишлената продукция беше предвидено да се увеличи с 60%, а още през тази година ще получим увеличение с 63%; общият обем на селскостопанската продукция беше предвидено да се увеличи с 35%, а през тази година ще получим увеличение с 21,6%; обемът на стокооборота на дребно беше предвиден да се увеличи с 40%, а още тази година ще получим увеличение с 46,9%.

Предварителните данни показват, че обемът на производството за редица основни промишлени и селскостопански продукти през 1960 г. ще надхвърли предвиденото производство по директивите за 1962 г., а именно: меден концентрат — 117%, оловен концентрат — 106%, цинков концентрат — 106%, електролина мед — 105%, олово — 123%, плоско стъкло — 125%, памучни тъкани — 103%, зърнено-фуражни култури — 104,2% слънчоглед — 114,3%, захарно цвекло — 111,7%, зеленчуци — 218,2%, яйца — 104,7%, вълна — 101,7%, а за редица други продукти ще се доближи до предвиденото по директивите за 1962 г.: електроенергия — 93%, каменни въглища — 91%, прокат от черни метали — 81%, цимент — 92%, зърнено-хлебни култури — 89,5%, добитък и птици за клане — 84,1%, мляко — 86,6% и др.

Тези успехи потвърждават правилността на решението на Партията и Правителството за предсрочно изпълнение на петилетката.

По отделни раздели проектопланът за 1961 г. се характеризира със следните данни:

I. По промишлеността

Обемът на общата промишлена продукция за 1961 г. по съпоставими цени към I. I. 1960 г. се предвижда да се увеличи със 7,8% в сравнение с очакваното изпълнение за 1960 г.

Отделните отрасли на промишлеността да се развиват, както следва (вж. таблицата на стр. 5).

От посочените данни се вижда, че в проектоплана е предвидено максимално развитие на отраслите, които използват местни суровини и материали, и е отделено особено внимание на основните отрасли на тежката промишленост, като черната и цветната металургия, машиностроенето и металообработването, химическата промишленост и производството на строителни материали. Висок темп се предвижда и за развитието на електропроизводството. Това води до подобряване отрасловата структура на промишлеността, като се увеличава относителното тегло на отраслите на тежката промишленост в общия обем на промишлената продукция.

Производството на по-важните промишлени изделия се предвижда да достигне следните размери: електрическа енер-

(в хил. лева)

	1959 г. отчет	1960 г. очаквано изпълн.	1961 г. проекто- план	1961 г. в % към очакваното изпълнение за 1960 г.
1. Производство на електроенергия и топлинна енергия	1 081 788	1 301 550	1 519 900	116,8
2. Топливна промишленост	1 220 100	1 341 317	1 401 755	104,5
3. Черна металургия (вкл. добив на руди)	449 283	541 980	704 730	130,0
4. Цветна металургия (вкл. добив на руди)	2 095 272	2 516 552	2 725 344	108,3
5. Машиностроителна и металообработваща промишленост	5 320 530	6 481 391	7 361 889	113,6
6. Химическа и каучукова промишленост	2 069 021	2 421 674	2 793 700	115,4
7. Промисленост за строителни материали	952 432	1 120 358	1 354 207	120,9
8. Дърводобивна и дървообработваща промишленост	2 106 119	2 319 930	2 541 600	109,6
9. Целулозно-книжна промишленост	468 934	515 118	5 5300	105,9
10. Стъкларска и порцелано-фаянсова промишленост	313 141	386 460	520 732	134,7
11. Текстилна промишленост	6 782 784	7 398 570	7 155 210	96,7
12. Шивашка промишленост	2 280 630	2 331 200	2 369 010	101,6
13. Кожаро-кожухарска и обувна промишленост	1 066 423	984 485	991 466	100,7
14. Полиграфическа промишленост	298 234	309 972	290 270	93,6
15. Хранително-вкусова промишленост	12 525 796	13 981 784	15 174 866	108,5
16. Други отрасли на промишлеността	2 916 939	3 078 186	3 244 330	105,4

гия — 5425 млн. квтч., каменни въглища — 18 723 хил. т, валцувани черни метали — 338,6 хил. т, електролитна мед — 14,2 хил. т, олово — 42,5 хил. т, цинк — 22 хил. т, мотори с вътрешно горене — 17 871 бр., електромотори — 291 хил. бр., електрокари — 5810 бр., електротелфери — 6770 бр., азотни торове — 267,4 хил. т, фосфорни торове — 366,7 хил. т, цимент — 1935 хил. т, намучни тъкани — 219 млн. м, вълнени тъкани — 16 млн. м, обувки — 6643 хил. ч., месо — 159,7 хил. т, захар — 255,8 хил. т и др.

Основната задача, която се поставя пред колективите на промишлените предприятия през 1961 г., е при най-рационално и икономично използване на дадените им суровини и материали да получат максимален обем продукция. Освен това във връзка с бързото увеличаване на износа на промишлени изделия и особено на машиностроителна продукция е необходимо да се вземат особени мерки за опазването на утвърдените стандарти и подобряване качеството на стоките.

II. По селското стопанство

Общият обем на продукцията от селското стопанство се предвижда да достигне 26 863 000 хил. лв. по съпоставими цени към 1. I. 1960 г.

Увеличението на селскостопанската продукция се предвижда да се получи за сметка на по-интензивното и ефективно използване на разполагаемия фонд земя, от повишаването на средните добиви от декар и увеличаването броя и продуктивността на селскостопанските животни.

Средните добиви от декар засята и засадена площ за по-важните култури се предвижда да бъдат: пшеница зима — 180 кг, царевица за зърно — 235 кг, слънчоглед — 138 кг, памук неомоганен — 82 кг, тютюн ориенталски — 92 кг, захарно цвекло — 2500 кг, домати — 3145 кг, грозде винено — 530 кг, грозде десертно — 800 кг. Средната продуктивност на селскостопанските животни се предвижда да бъде: млеконадой от крава — 1700 л, настриг на вълна от овца — 2,425 кг, носливост на кокошка — 94 бр. яйца.

При предвидените средни добиви от декар и продуктивност на животните се предвижда производството на по-важните селскостопански произведения да достигне следните размери: зърнено-хлебни храни — 2500 хил. т, зърнено-фуражни — 2655,7 хил. т, слънчогледово семе — 306,6 хил. т, неомоганен памук — 53,3 хил. т, ориенталски тютюн — 90 хил. т, захарно цвекло — 1775 хил. т, зеленчуци — всичко 1796 хил. т, грозде — 870,4 хил. т, месо в живо тегло — 476,7 хил. т, мляко — 1250,5 млн. л, вълна непрана — 21 165 т и яйца — 1340 млн. броя.

За постигането на тези резултати ще се проведат редица агротехнически и организационни мероприятия. Предвижда се поливните площи да се увеличат с 1103 хил. дка, като достигнат 7500 хил. дка, да бъдат доставени 439,9 хил. т минерални торове, 6304 броя трактори, приведени към 15 к. с., 1237 бр. комбайни и редица други селскостопански машини.

Обемът на механизираниите селскостопански работи ще се увеличи със 17%, като достигне 264,3 млн. дка мека оран.

III. По транспорта и съобщенията

Предвижда се обемът на превозната работа в тон-километри в сравнение с очакваното изпълнение за 1960 г. да се увеличи: за жп. транспорт — с 4,6%, за автомобилния транспорт — с 25,7%, от него за общо ползуване — с 29,6%. Приходите от водния транспорт се предвижда да се увеличат с 45,4%.

Увеличението на превозите от жп. транспорт се набелязва да се получи преди всичко от по-доброто използване на подвижния състав. Ръстът на превозите от автомобилния транспорт се предвижда в по-голямата си част да се получи от увеличаването на товарните коли. За тази цел се предвижда да се доставят 1690 товарни коли с 5640 т товароподемност, около 32% от увеличението на превозите от автомобилния транспорт ще се реализира чрез подобряване използването на автомобилите.

През 1961 г. разполагаемият тонаж на БМФ ще се увеличи с един сухотоварен 10 000-тонен кораб, два танкера — един 10 000-тонен и един 1200-тонен, три 300-тонни товарни кораба, шест 5000-тонни кораба, от които пет за превоз на каменни въглища от СССР. Тонажът на БРП ще се увеличи с 4 шлепа от по 1000 тона.

IV. По капиталните вложения

Общият обем на лимитните капиталовложения се предвижда да възлиза на 7816 млн. лв. Предвиждат се освен това 860 млн. лв. държавни кредити за ТКЗС и 480 млн. лв. кредити за насърчаване и подпомагане на кооперативното и индивидуалното жилищно строителство.

От общия обем на лимитните капитални вложения 5026,8 млн. лв. — 64,3%, се предвиждат за развитието на промишлеността, които се насочват главно в отраслите на тежката промишленост. За електроизграждането се предвиждат 710,5 млн. лв., за каменовъглената промишленост — 667,8 млн. лв., за черната металургия (включително добив на руди) — 634,9 млн. лв., за цветната металургия (включително добив на руди) — 510,3 млн. лв., за машиностроителната и металообработваща промишленост — 319,7 млн. лв., за химическата промишленост — 661 млн. лв., за минно-геоложки проучвания — 309 млн. лв.

За развитието на селското и горското стопанство се предвиждат 754,9 млн. лв., или 9,7% от общия обем на лимитните капитални вложения. Заедно с извънлимитните капитални вложения, държавните кредити за селското стопанство и средствата от неделимите фондове на ТКЗС обемът на капиталните вложения в селското и горското стопанство ще бъде около 3320 млн. лв. Тези средства се насочват главно за меха-

низация на селскостопанските работи за мелниоративно строителство, за трайни насаждения и други важни мероприятия.

За транспорта и съобщенията се предвиждат 846,1 млн. лв., или 9,4% от общия обем на лимитните капитални вложения, които ще се използват за увеличаване подвижния състав на железниците, за електрификация и удвояване на железопътни линии, за реконструкция на жп. възли, за увеличаване тонажа на водния транспорт и за модернизация на съобщенията.

За културно-битово строителство се предвиждат 732,3 млн. лв., или 9,4% от общия обем на лимитните капитални вложения. Тези средства се предвиждат за изграждане на жилища, училища, болници, водопроводи и други. С държавни средства и по линията на кредитираното от държавата жилищен строителство ще бъде построена около 893 хил. м² нова жилищна площ.

V. По търговията

Предвижда се стокооборотът на дребно по съпоставими цени да се увеличи от 23 800 млн. лв. през 1960 г. на 25 200 млн. лв. през 1961 г., или с 5,9%.

Продажбата на основните хранителнопромишлени стоки ще се увеличи, както следва: ориз — с 5,9%, месо и месни произведения — с 10%, растителни и животински мазнини — с 3,6%, сирене и кашкавал — с 3,9%, захар и захарни изделия — с 5,8%, зеленчукови консерви — с 13,3%, памучни тъкани — с 8,7%, вълнени тъкани — с 3,7%, копринени тъкани — с 15,4%, шивашки изделия — с 6,5%, обувки — с 4,2%, мебели — с 10,4% и т. н.

Общият стокообмен на страната ще нарасне с 8,9% в сравнение с очакваното изпълнение за 1960 г.

VI. По образованието, здравеопазването и комуналното стопанство

В проектоплана се предвижда общият брой на учащите се в страната във всички видове и степени учебни заведения да достигне 1482 хил. срещу 1443 хил. по очакваното изпълнение за 1960 г.

Предвижда се броят на новопостъпващите курсисти в средните професионални училища за редовно, вечерно и заочно обучение да бъде 37 000 души, а във висшите и полувисшите учебни заведения за редовно, заочно и вечерно обучение — 19 720 души.

За подобряване на здравното обслужване на населението се набелязва да бъдат открити 2000 нови болнични легла. Местата в постоянните детски ясли се предвижда да бъдат увеличени с 3185 броя, а местата в домовете за инвалиди, недъгави лица и стари хора — с 809 броя.

През годината ще се изградят нови водопроводи с дължина не по-малко от 568 км.

VII. По производителността на труда и снижението на себестойността

С проектоплана се предвижда производителността на труда на едно лице от производствената група да се увеличи в сравнение с очакваното изпълнение за 1960 г., както следва: в промишлеността — с 4,4%, в строителството — с 2,8%, в жп. транспорт — с 3,6%, в машинно-тракторните станции — с 4,5% и в търговията на дребно и общественото хранене — с 1,1%.

В резултат на набелязаните мероприятия за най-ефективно използване на материалите и трудовите ресурси себестойността на продукцията в промишлеността ще се снижи с 2,38%, на извършената работа от МТС — с 3,22%, на продукцията в ДЗС — с 5,96%, на извършената работа от транспорта — с 2,15%, на строително-монтажните работи — с 3,87%, разходите по обръщението в търговията — с 5,20%.

С набелязаното развитие на материалното производство и на производителността на труда се обезпечават по-нататъшно увеличаване на произвеждания в страната национален доход и подобряване благосъстоянието на трудещите се. Предвижда се реалните доходи на населението да се увеличат с 5,7%.

Другарки и другари народни представители! Моля да одобрите предложения законопроект за държавния народно-стопански план за 1961 г. и да го гласувате.

Председател на Държавната планова комисия:
Станко Тодоров

ЗАКОНОПРОЕКТ

за държавния народно-стопански план за 1961 г.

РАЗДЕЛ ПЪРВИ

1. Въз основа на чл. 17, т. 6 от Конституцията на Народна република България Народното събрание утвърждава държавния план за развитие на народното стопанство на Народ-

на република България за 1961 г. по следните основни показатели:

I. По промишлеността

2. Общият обем на промишлената продукция (по фабрично-заводски цени към 1. I. 1960 г.) да нарасне със 7,8% в сравнение с очакваното изпълнение за 1960 г.

3. Производството на някои по-важни промишлени изделия в натурално изражение да достигне:

Електрическа енергия	5 425 млн. квтч.
Каменни въглища	18 723 хил. т
Чугун за производство на стомана	152 "
Стомана	387 "
Валцувани черни метали	338,6 "
Електролитна мед	14,2 "
Олово	42,5 "
Цинк	22 "
Мотори с вътрешно горене	17 871 бр.
Електромотори	183 355 к. с.
	291 хил. бр.
Акумулатори	1 375,6 хил. квт.
Стругове	1 104 хил. бр.
Електрокари	1 930 бр.
Електротелфери	5 810 бр.
Азотни торове — в натура	6 770 бр.
Фосфорни торове — в натура	267,4 хил. т
Сярна киселина	366,7 "
Калцинирана сода	211 "
Цимент	185,5 "
Памучни тъкани	1 935 "
Вълнени тъкани	219 млн. м
Обувки кожени	16 "
Месо	6643 хил. чифта
Зеленчукови консерви	159,7 хил. т
Плодови консерви	179 "
Захар	128,7 "
	255,8 "

II. По селското и горското стопанство

4. Общият обем на продукцията от селското стопанство по съпоставими цени към 1. I. 1960 г. да достигне 26 863 000 хил. лева.

5. Обемът на селскостопанските работи, които ще се извършат с механични двигатели, общо за страната да достигне не по-малко от 264,3 млн. дка мека оран.

6. Да се засадят 307,6 хил. дка нови трайни насаждения върху самостоятелни площи.

7. Да се залесят не по-малко от 800 хил. дка земи в горския фонд.

III. По транспорта и съобщенията

8. Обемът на превозната работа в тон-километри в сравнение с очакваното изпълнение за 1960 г. да се увеличи: за жп. транспорт — с 4,6% и за автомобилния транспорт за общо ползване — с 29,6%. Приходите от водния транспорт да се увеличат с 45,4%.

IV. По капиталните вложения

9. Общият обем на лимитните капитални вложения за страната се определя на 7816 млн. лв.

10. За развитието на промишлеността се определят 5026,8 млн. лв. лимитни капитални вложения, от които: за електроизграждането — 710,5 млн. лв., за каменовъглената промишленост — 667,8 млн. лв., за черната металургия (включително добив на руди) — 634,9 млн. лв., за цветната металургия (включително добив на руди) — 510,3 млн. лв., за машиностроителната и металообработващата промишленост — 391,7 млн. лв., за химическата промишленост — 661 млн. лв., за текстилната промишленост — 193 млн. лв., за хранително-вкусовата промишленост — 196,5 млн. лв., за минно-геоложки проучвания — 309 млн. лв.

11. За селското и горското стопанство се определят 754,9 млн. лв. от лимитните капитални вложения.

Освен това за строителство, увеличение на стадото и развитие на трайните насаждения на ТКЗС да се осигурят 860 млн. лв. държавни кредити.

12. За развитието на транспорта и съобщенията се определят 846,1 млн. лв. лимитни капитални вложения.

13. За културно-битово строителство се определят 732,3 млн. лв. лимитни капитални вложения.

За насърчаване и подпомагане на кооперативното и индивидуалното жилищно строителство Българската инвестиционна банка да раздаде заеми в размер на 480 млн. лв.

14. През 1961 г. да се въведат в действие следните по-важни мощности и обекти: електропроизводствени мощности за 227 хил. квт., мощности за годишен добив на: 1940 хил. т каменни въглища, 800 хил. т руди за черни метали, 800 хил. т медни руди, 385 хил. т оловно-цинкови руди; мощности за годишно производство на: 55 хил. т стомана, 30 хил. т цинк, 25 хил. т амоняк, 170 хил. т фосфорни торове, 60 хил. т сярна киселина, 28 хил. т целулоза и полуцелулоза, 20 хил. т цемент, 73 млн. броя тухли, 9 млн. броя керемиди, 3000 хил. м² плоско стъкло, 600 хил. чифта обувки, 2,6 хил. т зеленчукови и плодови консерви, 80 200 броя вретена за памучна прежда.

15 400 броя вретена за вълнени прежди, 650 броя тъкачни стана за памучни тъкани, 50 броя тъкачни стана за вълнени тъкани, винарски изби за 20 500 хил. литра вино, тютюневи складове за 6,4 хил. т тютюн, 1750 м² хладилни площи, 893 000 м² жилищна площ от държавното и кредитираното от държавата жилищно строителство

V. По търговията

15. Обемът на стокооборота на дребно по съпоставими цени да се увеличи в сравнение с очакваното изпълнение на 1960 г. с 5,9%, а продажбата на по-важните стоки, както следва: ориз — с 5,9%, месо и месни произведения — с 10%, растителни и животински мазнини — с 3,6%, сирене и кашкавал — с 3,2%, захар и захарни изделия — с 5,8%, зеленчукови консерви — с 13,3%, памучни тъкани — с 8,7%, вълнени тъкани — с 3,7%, копринени тъкани — с 15,4%, шивашки изделия — с 6,5%, обувки — с 4,2%, мебели — с 10,4%.

16. Общият стокообмен на страната да нарасне с 8,9% в сравнение с очакваното изпълнение за 1960 г.

VI. По образованието, здравеопазването и комуналното стопанство

17. Броят на новопостъпващите курсисти в средните професионални училища за дневно, вечерно и заочно обучение се определя на 37 000 души.

18. Броят на новопостъпващите студенти във висшите и полувисшите учебни заведения за редовно, заочно и вечерно обучение се определя на 19 720 души.

19. Броят на болничните легла в здравните заведения да се увеличи с 2000 в сравнение с 1960 г.

20. Да се изгради нова водопроводна мрежа с дължина не по-малко от 568 км.

VII. По производителността на труда и снижението на себестойността

21. Производителността на труда на едно лице от производствената група да се увеличи в сравнение с очакваното изпълнение за 1960 г., както следва: в промишлеността — с 4,4%, в строителството — с 2,8%, в жп. транспорт — с 3,6%, в машинно-тракторните станции — с 4,5% и в търговията на дребно и общественото хранене — с 1,1%.

22. Да се снижи себестойността на продукцията в промишлеността с 2,38%, на извършената работа от МТС — с 3,22%, на продукцията в ДЗС — с 5,96%, на извършената работа от транспорта — с 2,15%, на строително-монтажните работи — с 3,87%, разходите по обръщението в търговията — с 5,20%.

РАЗДЕЛ ВТОРИ

23. Възлага се на Министерския съвет да утвърди разпределението на народностопанския план за 1961 г. по ведомства и окръзи.

24. Общото ръководство и контролът за правилното и своевременно изпълнение на плана се възлага на Министерския съвет.

25. Министерският съвет или упълномощен от него орган извършва промените, които се налагат в процеса на изпълнението на плана.

26. За осигуряване изпълнението на плана Министерският съвет взема решения, издава наредби и провежда мероприятия, които са задължителни за всички.

27. Изпълнението на настоящия закон се възлага на председателя на Министерския съвет.

ЗАКОНОПРОЕКТ

за бюджета на Народна република България за 1961 г.

1. Утвърждава се бюджетът на Народна република България за 1961 г., както следва:

По приходите на сума	33 152 399 000 лв.
По разходите на сума	32 928 492 000 лв.
Превишение на приходите над разходите на сума	227 907 000 лв.

2. В приходната част на бюджета на държавата за 1961 г. се утвърждават постъпления от народното стопанство в размер на 25 594 386 000 лв.

3. Утвърждават се в бюджета на държавата за 1961 г. средства в размер на 21 187 357 000 лв. за финансиране народното стопанство — за по-нататъшното развитие с ускорени темпове на тежката, леката и хранителната промишленост, на селското стопанство, транспорта и съобщенията, жилищно-комуналното стопанство и други отрасли на народното стопанство.

4. За по-нататъшното развитие на социално-културните мероприятия — за мероприятията по просветата, науката, културата, здравеопазването, общественото осигуряване и

т. н., в бюджета на държавата се утвърждават разходи на сума 7 045 176 000 лв.

5. Утвърждават се в бюджета на държавата разходи за издръжка на органите на държавната власт, на държавното управление и на съдилищата и прокуратурата на сума 756 992 000 лв.

6. Утвърждава се републиканският бюджет за 1961 г., както следва:

По приходите на сума 23 607 180 000 лв.

По разходите на сума 23 379 273 000 лв.

Превਿшение на приходите над
разходите на сума 227 907 000 лв.

7. Утвърждават се сборни бюджети на народните съвети за 1960 г. по окръзи, както следва:

О к р ъ з и	По при- дите и раз- ходите	(в хил. лв.) В това число	
		отчисления от държ. приходи	субсидия от републ. бюджет
1. Благоевград	242 922	48 280	69 494
2. Бургас	454 235	120 510	25 509
3. Варна — града	363 419	29 664	10 318
4. Варна — окръга	176 643	15 574	8 459
5. Видин	205 614	20 888	70 014
6. Враца	254 572	35 537	11 036
7. Габрово	164 975	17 397	22 677
8. Димитрово	232 943	14 437	22 910
9. Коларовград	196 298	8 310	18 019
10. Кюстендил	226 489	63 741	32 813
11. Кърджали	160 883	21 759	49 978
12. Ловеч	195 601	24 207	14 249
13. Михайловград	215 863	36 658	26 049
14. Пазарджик	264 685	37 279	21 444
15. Плевен	349 138	48 841	19 146
16. Пловдив — града	256 164	37 952	10 297
17. Пловдив — окръга	253 823	23 486	20 306
18. Разград	181 884	50 054	12 276
19. Русе	273 606	26 987	20 053
20. Силистра	152 228	26 669	18 208
21. Сливен	298 403	52 990	25 432
22. Смолян	140 393	15 747	19 423
23. София — града	770 991	68 252	41 350
24. София — окръга	328 109	42 243	25 544
25. Стара Загора	309 741	24 155	21 240
26. Толбухин	237 488	8 265	15 815
27. Търговище	172 656	25 727	33 267
28. Търново	280 533	14 971	15 076
29. Хасково	359 925	23 724	21 742
30. Ямбол	304 369	46 839	74 998
Всичко:	8 032 593	1 031 143	800 142

8. Утвърждават се за 1961 г. отчисления в бюджетите на народните съвети от отчисленията от печалбата на подчинените на народните съвети предприятия и от разпределяемия данък върху оборота в следните проценти:

О к р ъ з и	Процент на отчисленията	
	от данък върху оборота	от отчисленията от печалбата
1. Благоевград	80	80
2. Бургас	60	80
3. Варна — града	20	20
4. Варна — окръга	20	20
5. Видин	80	80
6. Враца	40	80
7. Габрово	5	10
8. Димитрово	20	10
9. Коларовград	10	50
10. Кюстендил	80	80
11. Кърджали	80	80
12. Ловеч	20	50
13. Михайловград	80	80
14. Пазарджик	30	50
15. Плевен	40	80
16. Пловдив — града	10	15
17. Пловдив — окръга	50	80
18. Разград	80	80
19. Русе	10	40
20. Силистра	80	80
21. Сливен	25	80
22. Смолян	80	80
23. София — града	5	5
24. София — окръга	25	80
25. Стара Загора	80	50
26. Толбухин	10	80
27. Търговище	80	80
28. Търново	10	40
29. Хасково	20	50
30. Ямбол	80	80

9. Утвърждава се отчетът за изпълнението на бюджета на Народна република България за 1959 г., както следва:

По приходите:

Държавен бюджет 27 024 459 хил. лв.
в това число:

Бюджет на народните съвети 7 673 493 хил. лв.

По разходите:

Държавен бюджет 26 265 127 хил. лв.

в това число:

Бюджети на народните съвети 8 161 159 хил. лв.)

Има думата другарят Станко Тодоров, заместник-председател на Министерския съвет и председател на Държавната планова комисия, да направи изложение по законопроекта за държавния народностопански план за 1961 г.

Станко Тодоров: *(От трибуната)* Другарки и другари народни представители! На настоящата сесия на Народното събрание Министерският съвет внася за разглеждане и утвърждаване проекта на държавния народностопански план за 1961 г.

През 1960 г. нашата страна постигна нови големи успехи в своето икономическо развитие. По предварителни данни обемът на планираната промишлена продукция през тази година се очертава да се увеличи с около 13% в сравнение с 1959 г., или прирастът ще възлезе на повече от 5 млрд. лева.

Много висок прираст отбеляза нашата икономика и в областта на капиталните вложения. Прирастът на капиталните вложения през 1960 г. в сравнение с 1959 г. е 24%, или с около 1490 млн. лв. повече.

Въпреки известно недоизпълнение на плана по стокооборота и по външния стокообмен прирастът, който се достига през тази година, е значителен: на стокооборота — 11,4% и за външния стокообмен — 14,9%. В абсолютни цифри това означава, че на населението са продадени през тази година стоки за над 2400 млн. лв. в повече от 1959 г., а стокообменът с другите страни е увеличен с 1045 млн. валутни лева.

В областта на селското стопанство значително се увеличиха добивите на по-важните селскостопански култури. Нарасна и продуктивността на селскостопанските животни. При все това обаче планът в селското стопанство за редица произведения не беше изпълнен. Не бе получена предвидената продукция от тютюна, гроздето, памука, някои видове зеленчуци, свинското месо и други. Причините за неизпълнението на плана за посочените продукти са — от една страна, съществуващите още недостатъци в работата на селскостопанските и планиращи органи в центъра и по места и, от друга страна, както е известно, и тази година климатичните условия за редица култури у нас не бяха благоприятни.

Въпреки неизпълнението на плана в селското стопанство очертава се още в края на тази година в основни линии да бъдат изпълнени общо за народното стопанство задачите, поставени от VII конгрес на Партията с директивите за третата петилетка. Известно е, че с перспективните планове се поставят задачи за развитието на производителните сили и повишаване благосъстоянието на трудещите се, което се измерва с достигнатото равнище на производството и потреблението. През 1960 г. ние ще достигнем онова равнище, което с директивите на VII конгрес беше набелязано да достигнем през 1962 г.

Така например по директивите бе предвидено общият обем на промишлената продукция през 1962 г. да бъде с 60% по-голям, отколкото през 1957 г. През 1960 г. общият обем на промишлената продукция е с 63% по-голям от 1957 г. Също така през 1960 г. обемът на товарните превози се увеличи с 91% вместо с 35%, колкото беше предвидено за 1962 г.; обемът на стокооборота на дребно — с 46,9 вместо с 40%, а обемът на външната търговия — със 76 вместо с 45%.

Известно изоставане от равнището, предвидено по директивите за 1962 г., имаме само в областта на селското стопанство, което дава отражение и върху прираста на националния доход. Националният доход се очертава да бъде през 1960 г. с 37,2% по-голям от 1957 г., а по директивите се предвиждаше той да нарасне през 1962 г. с 50%. Разбира се, точни данни за селското стопанство ще имаме в началото на следващата година, след като се приключат счетоводните сметки на трудово-кооперативните земеделски стопанства. Трябва да се каже обаче, че по добивите на основните селскостопански култури, продуктивността и броя на животните задачите, които бяха поставени с разчетите към директивните, в основни линии се изпълняват. Това се вижда от следните данни:

Средни добиви	Мярка	1962 г. по разчетите към директивите	1960 г. очаквано изпълнение
Пшеница	кг от дка	185	189
Царевица — зърно	"	190	230
Слънчоглед — семе	"	135	145
Памук — неомоганен	"	82	82
Тютюн ориенталски	"	84	76
Домати	"	3155	2827
Картофи	"	900	970
Ябълки	"	780	840
Грозде	"	520	407
Средна продуктивност			
Млеконадой от фуражна крава	л	1405	1435
Настриг на вълна от овца	г	2300	2411
Брой на селскостопанските животни			
Крави	х. бр.	650	530
Свине	"	2100	2448
Овце	"	9500	8901
Птици	"	18000	21500

По редица основни продукти обемът на производството през 1960 г. се очертава да надхвърли предвиденото по директивите за 1962 г., а именно: меден концентрат — 117%, оловен концентрат — 106%, цинков концентрат — 106%, електролитна мед — 105%, олово — 123%, плоско стъкло — 125%, памучни тъкани — 103%, вълнени тъкани — 103%, зърнено-фуражни култури — 104,2%, слънчоглед — 114,3%, захарно цвекло — 11,7%, зеленчуци — 128%, яйца — 104,7%, вълна — 101,7% и други. По други важни произведения обемът на производството почти се доближава до равнището, предвидено за 1962 г., а именно: електроенергия — 93%, каменни въглища — 91%, прокат от черни метали — 81%, цимент — 92%, зърнено-хлебни култури — около 89%, добитък и птици за клане — около 83%.

По този начин от предвидения обем на съвкупния обществен продукт за 1962 г. в размер на 10 милиарда лева (по съпоставими цени) се достигат още през 1960 г. 99 млрд. лв. С това ние изпълняваме петилетката вместо за пет за три години. Това е крупен успех в развитието на икономиката на нашата страна.

На какво се дължат тези успехи?

Те се дължат преди всичко на правилната политическа линия на Партията, на огромната организационна и разяснителна работа, извършена от нея. Централният комитет на БКП постави своевременно задачата предсрочно да бъде изпълнен петгодишният план и вдигна трудещите се на борба за разкриване и използване резервите в нашето социалистическо стопанство.

Тези успехи са резултат на упорития труд на работниците, кооператорите и трудовата интелигенция, на тяхното активно и съзнателно участие в борбата за претворяване в живота решенията на Партията и Правителството, за съкращаване на сроковете за изпълнение на петилетката.

По директивите се предвиждаше за петте години да бъдат изразходвани около 26 700 млн. лв. лимитни капиталовложения. През изтеклите три години в народното стопанство сме вложили общо около 17 900 млн. лв., или 67% от предвиденото по петгодишния план, а в промишлеността — около 63% от предвиденото.

По разчетите към директивите се предвиждаше на 100 лв. капитални вложения в промишлеността да се получи 100,4 лв. прираст промишлена продукция. За изтеклите три години обаче срещу 100 лв. капитални вложения ние сме получавали около 150 лв. прираст на промишлената продукция. Това говори, че ние сме съумели да използваме капиталните вложения и основните фондове по-добре, отколкото е предвидено по директивите.

Тази правилна линия на нашата Партия и Правителството по-добре да се използват основните фондове и резервите в народното стопанство даде възможност за три години да бъдат привлечени в материалното производство (в промишлеността и други отрасли без ТКЗС) нови 410 хил. души, докато през първата петилетка този прираст беше 220 хил. души, а през втората — 235 хил. души.

По този начин структурата на населението така се измени, че днес селскостопанското население съставлява около 51% от общия брой на населението в страната, докато през 1948 г. то беше около 74%. С по-нататъшното индустриализиране на страната този процес — да се увеличава броят на заетите в промишлеността и другите отрасли (където производителната сила на общественения труд е по-висока) — ще се развива още по-бързо.

По-доброто използване на основните фондове и трудовите ресурси на нашата страна доведе до по-бързо увеличаване на националния доход. Това даде възможност на Партията и Правителството да пристъпят още през 1960 г. към повишаване заплатите на работниците и служителите и да проведат редица други мероприятия за повишаване на реалните доходи и жизненото равнище на трудещите се в нашата страна.

Все повече се увеличава потреблението на стоки, които удовлетворяват културно-битови нужди на нашето население. Относителният дял на нехранителните стоки от 54,4% през 1957 г. нараства на 58,2% през 1960 г. Този факт говори за повишаване на жизненото равнище на народа.

През периода на втората петилетка с държавни средства, кредити за индивидуално и кооперативно строителство и с личните спестявания на трудещите се в града и селото са построени общо около 230 хил. жилища, или средно годишно по 46 хил. жилища, а през 1958, 1959 и 1960 г. — общо към 148 хил. жилища, или средно годишно по 49,5 хил. жилища.

През 1960 г. за социално-културните мероприятия (просвета, култура, здравеопазване, пенсии и социални грижи и др.) са изразходвани около 6,4 млрд. лв. по бюджета на държавата срещу 4,5 млрд. лв. през 1957 г., или с 41,4% увеличение.

Потреблението на трудещите се се очертава да се увеличи с 30,2% в сравнение с 1957 г. По разчетите към директивите се предвиждаше през 1962 г. това увеличение да бъде 33%.

С такива ускорени темпове на развитие на производителните сили и на повишаване на благосъстоянието на трудещите се не може да се похвали нито една от капиталистическите страни. Такива темпове са възможни само в страна, където е победил социализмът, където са утвърдени социалистическите производствени отношения, където ръководството на страната е поето от Комунистическа партия, която няма друга

грижа освен грижата да се повишава благосъстоянието на народа. Такива темпове са възможни само там, където трудещият се народ е приел като свое кръвно дело политиката на Партията за икономическия разцвет на страната, където са осигурени безгранични възможности да се разгръща творческата активност и инициатива на трудещите се, където с планирането на народното стопанство най-целесъобразно и разумно се използват ресурсите на страната.

Когато говорим за тези големи успехи, ние трябва да подчертаем, че те станаха възможни благодарение на всеобщата безкористна икономическа и материално-техническа помощ, която Съветският съюз ни оказваше и продължава да ни оказва за бързото икономическо развитие на нашата страна.

Няма област в нашия икономически и културен живот, в която да не се чувствава благотворното влияние на тази помощ. Само през изтеклия тригодишен период на третата петилетка Съветският съюз ни достави на кредит оборудването на редица крупни промишлени предприятия, между които: водоелектрическите централи „Студен кладенец“ и „Кърджали“, оловно-цинковия завод в Пловдив и други. Сега Съветският съюз ни доставя на кредит и оборудването на най-крупните наши предприятия — ДМК „Кремиковци“, ТЕЦ „Марица—Изток“, азотноторовия завод в Стара Загора, нефтепреработвателния завод и др.

Както в миналото, така и през периода 1958—1960 г. по-голямата част от едрия инвентар за селското стопанство ни бе предоставен на кредит от Съветския съюз. Освен това нашата страна получи от СССР през този период основни суровини и материали, необходими за нашето народно стопанство. През изтеклите три години Съветският съюз ни оказа и най-разнообразна научно-техническа помощ, изразена в изработване на технически проекти и документации, в участие на специалисти по монтажа и въвеждане в действие на нови производствени мощности, в обучение на наши специалисти, студенти и аспиранти и други.

По този начин и нашият собствен опит потвърди всеобщата истина, че строителството на социализма с такива ускорени темпове не е възможно без братската помощ на Съветския съюз и без взаимното сътрудничество и солидарност на социалистическите страни, без широкото използване и творческо прилагане на историческия опит на Съветския съюз.

Ние трябва също така с благодарност и задоволство да отбележим, че значителна роля за успешното икономическо развитие на Народна република България имат взаимното сътрудничество и взаимопомощта между нашата страна и другите социалистически страни, които все повече се задълбочават и развиват.

Другарки и другари народни представители! Постигнатите през изтеклите години успехи и предсрочното изпълнение на третия петгодишен план са законна наша гордост. Но както е известно, винаги когато правим преглед на успехите, ние се стараем да държим сметка и за недостатъците в нашата работа, които забавят нашето движение напред. Няма никакво съмнение, че нашите успехи можеха да бъдат още по-големи, ако във всички участъци на производството се работеше и ръководеше добре, ако своевременно се отстраняваха пречките за повишаване производителността на труда и ако се въвеждаха срочно в действие новостроящите се производствени мощности. В това отношение, както и в планирането, през изтеклия период се допуснаха редица слабости, които с дружни усилия трябва да преодолеем в предстоящата си работа.

ОСНОВНИ ПОЛОЖЕНИЯ НА ПРОЕКТОПЛАНА ЗА 1961 г.

Другарки и другари! С проектоплана за 1961 г. ние фактически навлизаме в нашата четвърта петилетка — 1961—1965 г.

Проектопланът за предстоящата година е разработен на основата на решенията на Партията и Правителството за по-нататъшно индустриализиране на страната на основата на разработките, получени от министерствата, ведомствата и окръжните народни съвети, както и на внимателния анализ на достигнатото равнище на производителните сили на страната и на възможностите за стокообмен с другите страни.

Какви са основните положения на проектоплана за 1961 г.?

1. В проектоплана е заложена тенденцията максимално да се развият онези отрасли, които работят с местни суровини и материали и чиято продукция е обезпечена с пласмент в страната или има възможност да бъде изнесена. За останалите отрасли програмата е разработена, след като бяха отчетени реалните възможности за внос на суровини и износ на готови изделия.

2. Капиталовложенията се съсредоточават върху основните крупни обекти, които имат решаващо значение за по-нататъшното икономическо развитие на нашата страна. Това ще продължи да създава известно напрежение в нашата икономика и през 1961 г., защото ефектът от тези обекти ще се получи през следващите 3—4 години. Но това е жизнено необходимо за нашето по-нататъшно развитие като индустриална страна.

3. Както и досега, в проектоплана е предвидено да се разкриват и използват резервите в нашата икономика, разумно

и пестеливо да се изразходват материалните и финансови ресурси на страната. Това изисква още по-широко да се разгръща активността и инициативата на трудещите се. В такъв смисъл проектопланът е напрегнат. Заедно с това обаче с него са осигурени необходимите предпоставки за изпълнение на предвидените показатели.

По отделните раздели проектопланът се характеризира със следните данни:

I. По промишлеността

Общият обем на планираната промишлена продукция през 1961 г. (по съпоставими цени от I. I. 1960 г.) се предвижда да се увеличи от 47 031 милиона лева очаквано изпълнение за 1960 г. на 50 694 милиона лева, или със 7,8%. И през 1961 г. преимуствено развитие ще имат отраслите, които произвеждат средства за производство. Техният относителен дял в общия обем на промишлената продукция ще нарасне на около 48% срещу 47% през настоящата година.

Производството на електроенергия през 1961 г. ще достигне 5425 млн. квтч., или ще нарасне със 17% в сравнение с очакваното изпълнение за 1960 г. В производството на тази електроенергия ще участвуват освен съществуващите електроцентрали и новите енергийни мощности, които е предвидено да се въведат в действие през 1961 г. с обща мощност към 230 мегавата — две турбогрупи в ТЕЦ „Марица—Изток“ по 50 мегавата мощност, ВЕЦ „Кърджали“ — 80 мегавата, разширението на ВЕЦ „Алеко“ — с 27 мегавата, и др.

Пред строителните и монтажните организации стои особено отговорната задача да изградят новите мощности в предвидените по плана срокове, за да не се допуснат каквито и да било трудности в снабдяването на народното стопанство с електроенергия.

Общият добив на каменни въглища ще достигне през 1961 г. 18 723 хиляди тона, или с 1469 хиляди тона повече от очакваното изпълнение за тази година. Най-голямо е увеличението в добива на лигнитни въглища, чието относително тегло ще достигне 40% от общото производство на каменни въглища. Увеличението на лигнитните въглища ще бъде осигурено главно от влизащите в действие нови рудници в „Марица—Изток“, където производството ще се увеличи от 150 хиляди тона през тази година на 2375 хиляди тона през 1961 г. Предвижда се през IV тримесечие на 1961 г. да влезе в експлоатация и брикетната фабрика „Розов кладенец“, която ще даде до края на годината 150 хил. т лигнитни брикети. През 1961 г. добивът на кафяви каменни въглища ще бъде по-малък в сравнение с 1960 г. поради ограничените запаси. За сметка на

това се предвижда да бъдат внесени 400 хиляди тона висококалорични донецки въглища.

С оглед промишлеността, транспорта и селското стопанство по-добре да бъдат снабдявани с гориво се увеличава вносът на течнo гориво ст 885 хил. т през т. г. на 1243 хил. т през 1961 г. Увеличеният внос на течнo и твърдо гориво ще се отрази благоприятно на горивния баланс на страната и ще доведе до повишаване на техническото равнище в отраслите, където ще се използва вносно гориво.

Важна задача пред колективите в каменовъглената промишленост през 1961 г. е да водят борба за добиване по-доброкачествени каменни въглища и да не повтарят слабостите през 1960 г., когато често пъти се изпращаха лошокачествени въглища с голям процент скална маса и се създаваха затруднения в снабдяването на промишлеността, транспорта и населението.

Голямо увеличение на продукцията през 1961 г. ще имаме в черната металургия — с 30%. Производството на стомана ще достигне 387 хил. т — с 34,5% повече спрямо 1960 г. Увеличението ще дойде главно от целогодишната работа на двете мартенови пещи, които бяха изградени през тази година. Производството на прокат ще достигне 338 600 т, или ще се увеличи с 52%. Това голямо нарастване на производството на прокат ще бъде осигурено главно от целогодишната работа на влезлия в действие в края на тази година листопрокатен стан „2300“.

Трябва да отбележим, че въпреки значителното увеличение на производството на прокат при обвързването на баланса се срещнаха трудности поради нарасналите потребности от метали и ограничените възможности за внос. В проектоплана е предвидено металите да се разходват икономично. Така разходът на прокат на един милион лева продукция в машиностроенето и металообработването се предвижда да бъде намален с 12,6% спрямо 1960 г., като 7,2% от това намаление идва от намаляване на разходните норми и 5,4% — от структурни изменения в машиностроенето и металообработването, насочени към заместване на металоемката продукция с продукция, която поглъща по-малко метали. В строителството е предвидено да се спестят над 8 хиляди тона прокат само от използването на нисколегирана стомана, произвеждана от ДМЗ „Ленин“, вместо обикновена бетонна стомана.

През 1961 г. се налага министерствата, ведомствата и окръжните народни съвети да набележат мероприятия за най-строг режим на икономия на метали, за да може не само да се изпълнят, но и преизпълнят програмите в промишлеността и строителството.

Продукцията на цветната металургия през 1961 г. ще нарасне с 8,3%. Производството на меден концентрат ще се уве-

лични с 16%, на оловен концентрат — с 8% и на цинков концентрат — със 7%; на електролитната мед — със 7%, на оловото — с 5% и на цинка — с 33%. По-голямото увеличение на производството на цинк идва главно от въвеждането в действие на цинковата секция в новостроящия се оловно-цинков завод в Пловдив.

Пред работниците от черната и цветната металургия през 1961 г. стоят отговорни задачи по изпълнението на този напрегнат план. Производствените мощности, необходими за изпълнение на плана, се обезпечават. Целият въпрос се състои сега в това да се увеличи умението на работниците и техниците за овладяване на техниката, да се подобри организацията и повиши производителността на труда, за да се добият предвидените черни и цветни метали, така необходими за нашето народно стопанство.

Работниците от мините за железни руди и руди за цветни метали, а така също и транспортните организации е необходимо бързо и своевременно да доставят необходимите суровини за черната и цветната металургия.

Борбата за повече черни и цветни метали сега придобива първостепенно значение за развитието на нашата икономика. Опитът от тазгодишното изпълнение на плана в тези отрасли показва, че главните недостатъци бяха в организацията на производствения процес. Не се спазваше технологическата и трудовата дисциплина, несвоевременно се изградиха необходимите спомагателни съоръжения към предприятията, поради което се получи и непълно използване на основните производствени мощности.

Налага се Комитетът по промишлеността и окръжните народни съвети да вземат най-енергични мерки да бъдат отстранени през 1961 г. тези недостатъци и се осигури изпълнението и преизпълнението на плана по добива на метал.

Общият обем на продукцията от машиностроенето и металообработването през 1961 г. ще нарасне с 13,6% спрямо 1960 г. Редица нови машини, усвоени през 1960 г., ще бъдат произведени в редовна серия през 1961 г. По-важни от тях са: верижният лозарски трактор, струг С—13, хоризонтални асинхронни двигатели за помпени станции, асинхронни двигатели за тропически условия, кранови електродвигатели с навит ротор, високоповдигащи електрокари, нови типове електротелфери, сачмени лагери, велосипедни лагери, фуражомелки и редица изделия за широка употреба, като mopеди, телевизори, прахосмукачки, нови модели готварски електрически печки, перални и други.

За отделните по-важни видове изделия производството ще се увеличи, както следва:

	Мярка	1959 г. отчет	1960 г. очаквано изпълнение	1961 г. проекто-план	1961 г. в % към очакваното изпълнение за 1960 г.
Водни турбини	бр.	—	13	16	123
	квт	—	23 140	28 400	123
Мотори с вътрешно горене	бр.	9 201	10 452	17 871	171
	к. с.	141 905	150 471	183 355	122
Електромотори	бр.	175 500	212 627	291 043	137
	х. квт	24,28	911,61	1 375,6	151
Силови трансформатори	бр.	3 972	3 553	4 051	114
	х. ква	975	1 166,5	1 649,2	141
Акумулатори всичко	х. бр.	241,5	372 5	1 104,1	296
Стругове всичко	"	1 310	1 608	1 930	120
Бормашини	"	1 378	1 014	1 485	146
Руднични борки	"	135	450	700	156
Трактори ТЛ—30	"	—	200	400	200
Сенокосачка конна	"	3 000	8 650	20 000	231
Фуражомелка ФМ—32	"	284	320	5 200	1625
Електрокари	"	2 280	3 032	5 810	192
Мотоциклети	"	6 091	7 500	9 000	120
Мопеди	"	—	—	5 000	—
Електротелфери	"	2 862	4 100	6 770	165
Компресори (без боядж.)	"	93	106	162	153

При определяне на производствената програма на отделните машини и съоръжения се изхождаше от степенуваните нужди на страната. На първо място са взети под внимание нуждите на износа с оглед да се осигури изпълнението на поетите от нашата страна задължения по линията на двустранните спогодби и препоръките на СИВ за специализиране на България в производството на определен вид машини. Износът на машини и съоръжения се предвижда да възлезе на 776 млн. валутин лева, или да парасне с 38,6 % в сравнение с тази година.

Във връзка с увеличаването износа на машиностроителната продукция през 1961 г. се налага комитетите по промишлеността и по технически прогрес съвместно с управленията по промишлеността в окръзите да мобилизират конструкторските бюра, рационализаторите и целите колективи на машиностроителните заводи още отсега да набележат организационно-технически мероприятия за подобряване и олекотяване на конструкцията на произвежданите машини, за по-добра разкройка и обработка на металите, да засилят техническия и обществения контрол върху качеството на продукцията. През 1961 г. трябва да бъде закон — да не се допуска износ на неизпробвани машини.

Пред конструкторите и научните работници в областта на машиностроенето стои голямата задача да продължат упорито да работят за създаване на нови високопроизводителни машини и за подобряване качествените показатели на сега произвежданите с оглед да достигнем световното техническо равнище за онези машини, по производството на които нашата страна се специализира.

Обемът на химическата и каучуковата промишленост ще нарасне с 15% в сравнение с 1960 г.

Най-голямо увеличение се предвижда за следните производства:

	Марка	1959 г. отчет	1960 г. очаквано изпълнение	1961 г. проекто-план	1961 г. в % към очакваното изпълнение за 1960 г.
Изкуствени торове (в натура) в т. ч.	х. т.	339	448	634,1	142
фосфорни торове (в натура)	„	153	198	366,7	185
Сярна киселина	„	91	133	211	159
Калцийнирана сода	„	120	140	185,5	133
Пластмаси и синтетични смоли	„	5	6	9,8	163
Тетрациклин	кг	3071	4000	6200	155
Стрептомицин	„	750	1900	3500	184
Автомобилни гуми — външни	х. бр.	137	186	253	136

Значителен растеж — 21%, ще достигне през 1961 г. производството на строителни материали. Най-много ще се увеличат производствата: цимент — с 19,2% и ще достигне 1935 хил. т, азбестоциментови тръби — с 18,9%, клетъчен бетон — с 46,7%, сборен стоманобетон — с 27,8%, тухли — с 26,4%.

През 1961 г. ще започне производството и на стенни панели при заводски условия. За тази цел към ДП „Вибробетон“ — София, се изгражда цех за производство на панели с мощност 15 хиляди куб. м годишно производство. Производството на ефективни тухли ще достигне през 1961 г. 42% от общото производство на тухли.

Предвижда се дърводобивът да нарасне през 1961 г. в сравнение с очакваното изпълнение за 1960 г. с 2,7%, а дървообработването — с 13,2%. Както се вижда, при дърводобива не се предлага голямо увеличение с оглед да се пестят дървесината и се опазват горите.

За да се обвържат потребностите на народното стопанство от дървен материал с възможностите на дърводобива, при съ-

ставянето на програмата и материалните баланси се заложи тенденция за по-нататъшна икономия на дървесина чрез рязко намаляване на разходните норми, заменяване на дефицитната дървесина с плоскости от дървесни отпадъци и други заместители.

Един от най-големите потребители на дървесина е мебелната промишленост, чиято производствена програма ще се увеличи с 14%. Икономията на дървесина тук трябва да се постигне по две направления: като се разшири употребата на дървесни плоскости, с което ще се оползотворява отпадъчна дървесина и спести редовен дървен материал; на второ място — като се намали изобщо разходът на дървесина на 1 милион лева продукция чрез олекотяване на мебелите. По този начин ще се постигне едновременно освен икономия на дървесина, олекотяване на мебелите, подобряване на качеството им и снижението на тяхната себестойност.

В строителството разходните норми за дървен материал на 1 милион лева строително-монтажни работи общо се намаляват с около 25%, което ще даде икономия на 71 500 куб. м трупи. Тази икономия ще се получи освен от употребата на инвентарен метален кофраж и метално скеле още и от увеличаване обема на строителството с готови сглобяеми елементи, от строежа на сгради с плоски покриви и др. Предвижда се също да се проведе линия на икономия на дървен материал и в минното строителство, като се заменят дървените подпори с метални, стоманобетонни и други видове крепления, с което ще се спестят около 112 500 куб. м минни подпори.

Въпреки тези мерки за икономия на дървесина нарасналият нужди на народното стопанство налагат и през 1961 г. да се превиди лесосечният фонд за иглолистна дървесина с 22% и за широколистната — със 17% стояща маса.

Всичко това изисква от потребителите на дървесина в нашата страна да провеждат неотстъпна борба за икономия на дървен материал и все по-широко да внедряват заместителите на дървесина във всички случаи, където това е възможно. Особена роля в това отношение се пада на нашите научни институти и проектантски организации.

Производствената програма за 1961 г. на отраслите на леката промишленост е съставена с оглед по-пълно да се удовлетворяват потребностите на населението и най-рационално да се използват местните суровини и възможностите на страната за внос. Набелязва се да достигнат най-значително нарастване стъкларската и порцелано-фаянсовата промишленост — 34,7%, като производството на плоско стъкло ще се увеличи с 66% спрямо 1960 г. Увеличението на стъклото и стъкления амбалаж ще се получи главно от въвеждането в действие на новия стъкларски завод в Разград и на двата нови завода за амбалажно стъкло в София и Пловдив.

При съставяне на програмата на текстилната промишленост е взета под внимание необходимостта да се нормализира режимът на работа в този отрасъл, като постепенно се премахне непрекъснатата работа. Това ще даде възможност да се облекчи трудът на работниците и да се съсредоточат техните усилия за подобряване на качеството на продукцията. Поради това обемът на текстилната промишленост през 1961 г. ще съставлява 96,7% по отношение на достигнатото през тази година. Това обаче няма да даде отражение в снабдяването на населението. Напротив, на населението се предвижда през следващата година да бъдат продадени в повече спрямо 1960 г.: памучни тъкани—10 млн. м, вълнени тъкани — 600 хил. м, копринени тъкани — 1400 хил. м. През предшестващите години производството на тъкани у нас надвишаваше потреблението поради необходимостта да се осигурят по-големи запаси в народното стопанство, която нужда вече отпада. Главното внимание в областта на текстилната промишленост трябва сега да бъде насочено към обогатяване на асортимента на тъканите и подобряване на тяхното качество с оглед да се задоволяват нарасналите изисквания на потреблението.

Програмата за хранително-вкусовата промишленост за 1961 г. е разработена въз основа на плана за изкупуване на селскостопански суровини за преработка. Предвижда се общият обем на продукцията да се увеличи с 8,5% спрямо 1960 г., като най-значително ще нарасне производството на месни произведения—20,7%, зеленчукови консерви—21,9%, вино — 30,6%, сирене — 10,3%, кашкавал — 12,4%, плодови консерви — 12%.

Тази година много окръзи не изпълниха възложенния им план за снабдяване на предприятията на консервната промишленост със суровини. За да не се повтори това и през 1961 г., заедно с плана ще се утвърди и разпределението на суровините за консервната промишленост по окръзи.

През изтеклите години нашата хранително-вкусова промишленост постигна значителни успехи и завоюва трайно място на международния пазар, особено в социалистическите страни. Нашите консерви сега са навсякъде търсена стока. За да се затвърди обаче и разшири този наш успех, както и да се осигури още по-добро снабдяване на нашето население, се налага колективите на предприятията и научните институти да съсредоточат своето внимание през 1961 г. върху по-нататъшното подобряване качеството на продукцията, на външната опаковка и за обогатяване асортимента.

По-нататъшното индустриализиране на нашата страна ще увеличава все повече участието на промишлената продукция в потреблението на нашия народ и на износа. Това налага повишаването на качеството на произвежданата продукция в

промишлените отрасли да се счита като главна задача на всички ръководители и работници в промишлеността.

II. По селското стопанство

Общият обем на селскостопанската продукция (по съпоставими цени от 1. I. 1960 г.) се предвижда да достигне през 1961 г. 26 863 млн. лева.

Производството на по-важните продукти от растениевъдството в натурално изражение се очертава да достигне следните размери:

	Марка	960 г. очаквано изпълнение	1961 г. проекто-план	1961 г. в % към очакваното изпълнение за 1960 г.
Зърнено-хлебни храни	х. т	2455	2500	101,8
Зърнени фуражи	"	2334	2655,7	113,8
Неома анен памук	"	64,4	53,3	82,8
Ориенталски тютюн	"	65	90	138,5
Захарно цвекло	"	1620	1775	109,6
Домати	"	620	880,6	142
Ябълки	"	259	294,3	113,6
Грозде	"	585	870,4	148,8

Структурата на обработваемата земя е определена с оглед на по-нататъшното решаване на фуражния проблем и на постепенното усвояване на орниците и други неизползувани досега земи.

Площта на всички фуражни култури се предвижда да заемат 45,5% от обработваемата площ срещу 44,6% през 1960 година.

През 1961 г. се предвижда да бъдат усвоени около 1372 хил. дка орници за трайни насаждения и други култури и да останат неизползувани около 1390 хил. дка. За да не се повтори вредната практика от миналите години, когато, вместо да намаляват, орниците и другите неизползувани земи се увеличаваха, необходимо е Министерството на земеделието и окръжните народни съвети още отсега да разработят конкретни планове по ТКЗС, да осигурят необходимите средства, семена, посадъчен материал, машини и други за усвояване на тези площи.

Площта на зърнено-хлебните култури се увеличава с около 740 200 дка повече от реколтираните площи през 1960 г. Разширяването на площите се предвижда, за да се стабилизира

увеличеното през последните години производство на зърнено-хлебни храни, прекратяването на вноса им и заделянето на необходимите резерви.

Площите за някои технически култури се предвижда да намалее в сравнение с 1960 г.: на слънчогледа — със 142 000 дка и на памука — със 135,1 хил. дка. С това ще се създадат условия тези култури да се отглеждат в по-подходящите за тях райони.

В групата на зеленчуците се предвижда да се увеличат предимно площите на ранните и средноранните домати и лука, с което ще се осигурят необходимите количества за износ, промишлена преработка и вътрешния пазар.

За да се увеличи ранното производство на зеленчуци, се предвижда парниците да бъдат разширени с 1650 дка и оранжерията — с 60 дка.

Трайните насаждения се предвижда да нараснат с 266,5 хил. дка. По-значително ще се разширят площите на десертните лозя, прасковите, сливите, ягодите и други.

Предвиждат се следните средни добиви от декар засята и засадена площ:

	1958 г. отчет	1959 г. отчет	1960 г. очаквано изпълнение	1961 г. проекто-план
Пшеница зима	161,3	173,5	189	180
Царевица - зърно	125,6	202,2	230	235
Слънчоглед	110,5	116,9	145	138
Памук неомоганен	67,9	65,7	82	82
Тютюн о. иенгалски	75,0	80,6	76	92
Захарно цвекло	1436,0	2167,2	2385	2500
Домати — ранни и средноранни	3364,2	2429,8	2827	3448
Люцерна — сено	327,1	319,2	370,7	460
Ябълки	1012,8	864,3	840	900
Грозде — винено	625,3	474,1	395,4	530
Грозде — десертно	963,0	659,3	479,4	800

За да се достигнат тези добиви, се предвижда да се проведат следните агротехнически мероприятия:

1. Поливните площи ще се увеличат на 7500 хил. дка в началото на поливния сезон през 1961 г., или със 17%. Това ще позволи не само да се уплътнят сентбообръщенията чрез разширяване на площите на вторите и междинните култури, но и да се получат по-добри добиви от напояваните култури. Министерството на земеделието и окръжните народни съвети сле-

два да предприемат много енергични мерки, за да бъде извършена през зимно-пролетния период във всяко ТКЗС и ДЗС необходимата подготовка за изграждането и по-пълното усвояване на новите поливни площи.

2. През 1961 година ще бъдат доставени 635,8 хил. т минерални торове (в натура), или по 13,1 кг средно на декар обработваема земя, т. е. с 12,6% в повече спрямо 1960 г. Министерството на земеделието и окръжните народни съвети следва да обърнат най-сериозно внимание на помощта, която трябва да оказват на ТКЗС и ДЗС за пълноценно и разумно използване на всички количества оборски тор, а също така за целесъобразно и икономично използване на химическите торове.

3. За по-нататъшно механизирание на селскостопанските работи и за срочното и качественото извършване на агротехническите мероприятия се предвижда през 1961 г. да бъдат доставени 6277 трактора, с което техният брой ще достигне 45 850, приведени към 15 к. с. Броят на комбайните ще достигне около 9500, на тракторните плугове — над 31 000 и т. н. Обемът на механизирания селскостопански работи общо за страната се предвижда да нарасне със 17,3% спрямо 1960 г. За да се засили механизацията в планинските райони, предвижда се да бъдат открити 6 нови МТС — по една в Кърджалийски, Смолянски, Габровски, Ловешки, Кюстендилски и Благоевградски окръг.

С проектоплана за развитието на животновъдството през 1961 г. се разчита да бъде увеличен броят на селскостопанските животни и тяхната продуктивност. По-голям ръст се предвижда за едрия рогат добитък.

С предвидения за производство фураж през 1961 г. и очакваното количество в началото на същата година нуждите от фураж в животновъдството ще бъдат задоволени на 91,7% в кърмни единици срещу 85,3% по плана за 1960 година.

Трябва да се има предвид, че нашето селско стопанство разполага с допълнителни резерви за производство на фураж. Те се съдържат главно в по-доброто използване на естествените ливади и пасища. Особено недостатъчно се използват планинските пасища. В това направление от страна на Министерството на земеделието и окръжните народни съвети е необходимо да се разработят и осъществят допълнителни мероприятия през предстоящия зимно-пролетен период.

Броят на селскостопанските животни по видове се характеризира със следните данни (вж. таблицата на стр. 33).

Предвижда се увеличаване на средния млеконадой от фуражна крава от 1435 л през 1960 г. на 1700 л през 1961 г., а само в ТКЗС — от 1869 на 2300 л. Настригът на вълна от овца от 2411 г ще се увеличи на 2425 г, а носливостта на кокошка — от 90 на 94 яйца годишно.

	Мярка	1959 г. отчет	1960 г. очаквано изпълнение	1961 г. проекто-план	1961 г. в % към 1960 г.
1. Едър рогат добитък в т. ч. крави биволици	х. бр.	1457,6	1536	1670	108,7
	"	509,1	530	580	109,4
	"	95,2	94,8	97	102,3
2. Овце	"	8769,2	8901	9200	103,4
3. Свине	"	2266,1	2448	2400	98
4. Птици — всичко	"	21666	21500	20000	93

Общото производство на животинска продукция ще достигне:

	Мярка	1959 г. отчет	1960 г. очаквано изпълнение	1961 г. проекто-план	1961 г. в % към 1960 г.
1. Месо в живо тегло, всичко в т. ч.: едър рогат добитък свине	х. т	472,4	433	476,7	110,1
	"	131,0	84,0	96,3	114,6
	"	191,9	198,8	220,0	110,7
2. Мляко — всичко	м. л	1000	1073	1250,5	116,5
3. Вълна непрана	т	19316,3	20345,7	21165	104
4. Яйца	м. бр.	958,9	1224,8	1340	109,4

При набелязаното развитие на растениевъдството и животновъдството през 1961 г. ще бъде осигурено изкупуване в повече от 1960 г.: зърнено-хлебни храни — с 6,9%, зърнени фуражи — с 12,3%, зеленчуци — с 23,8%, грозде — с 4,8%, ябълки — с 20,7%, месо — с 5,2%, мляко — с 2,6%, вълна — с 3,2%, яйца — с 8,6% и други.

Осигуряването на производството и изкупуването на продукцията от растениевъдството и животновъдството е извънредно важно условие за снабдяване на населението с най-необходимите стоки и за обезпечаване на основните суровини за промишлеността и износа. Особено внимание трябва да се обърне на производството на някои традиционни стоки на нашия износ: тютюна, яйцата, гроздето, лука, доматиите и други, които са от решаващо значение за балансирането на нашия стокообмен с другите страни. През 1960 г. бе допуснато неиз-

пълнение на предвидената по плана продукция за някои от тези важни селскостопански произведения.

Въпросът да се осигури по-голямо производство на животновъдни продукти ще стои и през предстоящата година като една от централните задачи.

Това изисква да се положат усилия от всички държавни и стопански органи, както централни, така и местни, от всички трудещи се селяни, за да бъде изпълнен и преизпълнен планът в селското стопанство.

III. По транспорта и съобщенията

С проектоплана за 1961 г. се предвижда да се увеличат превозите с всички видове транспорт. Превозът на товари в сравнение с 1960 г. трябва да се увеличи: за жп. транспорт с 5,2%, за водния транспорт с 35,5%, за автомобилния транспорт с 27,5%. Ще се разшири дейността на службите по съобщенията, в резултат на което приходите от пощите, телеграфите, телефоните и радиото ще се увеличат с 12,4%.

Превозите ще се увеличат главно в резултат на по-доброто използване на подвижния парк и отчасти на увеличаване на броя на транспортните средства.

Предвижда се средното натоварване на един товарен вагон да се увеличи с 300 кг, средната брутна тежина на товарните влакове — с 24 т, средният денонощен пробег на локомотивите — с 2,8 км, а времето за оборота на товарните вагони да се намали с 3,5 ч. и празните им пътувания — от 28,5% на 27%. Тези резултати ще бъдат достигнати преди всичко, като се подобри организацията на работата и се осигури редовно движение на влаковете. С проектоплана се осигурява по-качествено локомотивно гориво, като се заменят лигнитните и част от кафявите каменни въглища с висококалорични донецки въглища и мазут.

През 1961 г. ще завърши електрификацията на жп. участък София—Пловдив, ще продължи електрифицирането на участъка Русе—Горна Оряховица и удвояването на жп. линия София—Мездра и Синдел—Варна.

За извозването на предвидените товари с автомобилен транспорт ще бъдат доставени: 4000 товарни коли, от които 1690 бр. за държавните автомобилни предприятия. За да се обезпечи по-добро използване на автомобилния парк, се предвижда продължителността на работния ден за автомобилите на ДАП да се увеличи на 14 ч., а за ведомствените — на 12 часа.

Ще бъдат доставени нови 373 автобуса със 17 100 места.

Корабният тонаж на БМФ ще се увеличи с 52,1 хил. т, а на БРП — с 4 шлепа от по 1000 тона.

С проектоплана се осигуряват средства и материали за радиофициране на 50 селища и за свързване с телефонната мрежа нови 99 селища. Капацитетът на телефонните централи ще се увеличи с повече от 10 000 номера и ще влезе в експлоатация радиопредавателят в Благоевград.

Необходимо е да се отбележи, че през 1961 г. ще продължат да се срещат затруднения в работата на жп. транспорт, свързани с недостатъчната пропускателна способност в най-натоварените жп. участъци и със строителството във връзка с електрификацията на линиите София—Пловдив, Русе—Горна Оряховица и удвояването на линиите София—Мездра и Синдел—Варна. Трябва да се каже обаче, че най-сериозните затруднения за транспорта през 1960 г. произтичаха главно от незадоволителното използване на подвижния парк, като редица показатели се допусна да паднат под достиженията през 1959 г. Министерството на транспорта и съобщенията трябва да предприеме през 1961 г. енергични и строги мерки да се спазва графикът за движението на влаковете и се поддържат пътят и съоръженията в техническа изправност. Освен това съвместно с товародателите министерството трябва да осигурява по-бързо товарене и разтоварване на вагоните в гарите и индустриалните клонове.

IV. По капиталните вложения

Общият обем на лимитните капитални вложения през 1961 г. възлиза на 7816 млн. лв., т. е. със 166 млн. лв. повече от очакваното изпълнение за 1960 г.

Предлаганият обем на капиталните вложения надхвърля с 45,4% предвидените по директивите капитални вложения за 1961 г.

По отрасли капиталните вложения се разпределят, както следва (вж. таблицата на стр. 36).

Относителният дял на капиталните вложения за развитието на промишлеността в сравнение с миналите години и особено с 1960 г. значително расте. Това е в резултат на строителството на крупни национални промишлени обекти. За сметка на това обаче намалява делът на капиталните вложения за селското и горското стопанство и културно-битовото строителство.

Капиталните вложения в промишлеността се насочват главно за отраслите: електроизграждане — 710 млн. лв., или 13,9% от предвидените за промишлеността; химическа промишленост — 619 млн. лв. — 12,1%; каменовъглена промишленост — 668 млн. лв. — 13,1%; черна металургия и добив на черни руди — 692 млн. лв. — 13,5%; цветна металургия и до-

(в млн. лева)

	1959 г. отчет	1960 г. очаквано изпълнение	1961 г. проектиран
Общо капитални вложения	6164	7659	7816
I. Промисленост	3646	4348	5110
% от общото	59,1	56,8	65,4
II. Селско и горско стопанство	729	1162	737
% от общото	11,8	15,2	9,5
III. Транспорт и съобщения	676	755	870
% от общото	11	9,8	11,1
IV. Културно-битово строителство	794	996	736
% от общото	12,9	13,1	9,4
V. Други	319	389	363
% от общото	5,2	5,1	4,6

бив на цветни руди и концентрати — 557 млн. лв. — 10,8%; машиностроене и металообработване — 398 млн. лв. — 7,8%.

С капиталните вложения, предвидени за промишлеността, се осигурява изграждането и въвеждането в действие на новите производствени мощности, предвидени за 1961 г. Освен това с тези капиталовложения ще продължи строителството на крупните национални обекти, които ще влязат в действие през следващите години, като: металургичния комбинат „Кремиковци“ с мощност 1 млн. т годишно прокат; разширението на металургичния завод „Ленин“, с което ще се увеличи неговата мощност на 600 хил. т прокат годишно, Оловно-цинковия комбинат в Пловдив с мощност 40 хил. т годишно олово, 30 хил. т цинк и 60 хил. т сярна киселина; минно-обогатителния комбинат „Медет“ с мощност 8 млн. т годишно руда; Азотноторовия завод в Стара Загора с мощност 500 хил. т азотни торове; целулозния комбинат в Букьовци с мощност 28 хил. т целулоза и 27,5 хил. т хартия; ТЕЦ „Марица—Изток“ с мощност 800 мегавата; ВЕЦ „Кърджали“ — 107 мегавата; ВЕЦ „Ивайловград“ — 114 мегавата; язовир и ВЕЦ „Антонивановци“ с мощност 120 мегавата; цеха за хлоралкална електролиза към содовия завод „К. Маркс“ с мощност 12 хиляди тона годишно; брикетната фабрика „Розов кладенец“ с мощност 1800 хил. т годишно брикети; нефтепреработвателния завод в Бургас с мощност 2 млн. т годишна преработка на нефт; разширението на химическия комбинат „Сталин“ с мощност 57 хил. т азотни торове и изграждането на цехове към него с мощност 29,3 хил. т годишно карбамид и 30 хил. т годишно кауриново лепило; новия завод за електро-

кари: разширението на корабостроителния завод във Варна; новия текстилен комбинат във Враца и други.

Металургичният комбинат „Кремиковци“ е най-крупният обект на социалистическото ни строителство досега. Той е най-нагледният пример за братската помощ, която Съветският съюз оказва на нашата страна, нов символ на вечната и нерушимата българо-съветска дружба. *(Ръкопляскания)*

С въвеждането в действие на металургичния комбинат „Кремиковци“ и с разширението на ДМЗ „Ленин“ нашата страна ще произвежда повече чугун, стомана и прокат не само от съседните ни страни Гърция и Турция, но и от редица други страни. Това ще позволи да бъдат задоволени значителна част от нуждите на нашата страна.

С въвеждането в действие на нефтопреработвателния завод ще се задоволят по-голямата част от нуждите ни от течни горива, а след построяването на химическите заводи, които ще работят на базата на продукти от нефтопреработката, като завода за полнетилен и завода за синтетичен каучук, ще се създаде възможност бързо да се развие производството на пластмаси с оглед широко им приложение в строителството, машиностроенето, леката промишленост и другите отрасли на народното стопанство. Създаването на този комплекс от предприятия и построяването на цеховете за хлоралкална електролиза, за поливинилхлорид и за препарати за растителна и живопинска защита в село Девня ще постави солидна основа за развитието на органичната химия у нас и ще се преодолее изоставането ни в това отношение. След като бъдат въведени в действие АТЗ в Стара Загора и разширението на химкомбината „Сталин“ в Димитровград, нашата страна ще произвежда над 800 хил. т азотни и 600 хил. т фосфатни торове, или общо 1400 хил. т, т. е. 7 пъти повече, отколкото сме произвеждали в началото на третата петилетка. След окончателното въвеждане на новите мощности на оловно-цинковия комбинат в Пловдив, на комбината „Медет“ и разширението на медодобивния комбинат „Г. Дамянов“ производството на цветни метали ще надхвърли 200 хил. т. С изграждането на тези крупни промишлени обекти се създава солидна основа за по-нататъшната индустриализация на страната. Предстоящата петилетка ще има решаващо значение в това отношение.

За развитието на селското и горското стопанство се предвиждат 737 милиона лева лимитни капитални вложения, а заедно с извънлимитните и капитални вложения, неделимите фондове на ТКЗС и инвестиционните кредити на държавата и общо в селското и горското стопанство ще бъдат вложени около 3339 млн. лв. От тези капитални вложения се предвижда да се заделят: за мелиоративното строителство — 535 млн. лв., за механизацията на селското стопанство — 722 млн. лв., за трай-

ни насаждения — 421 млн. лв., за прираста на стадата — 316 млн. лв., за горското стопанство — 225 млн. лв. и други.

Капиталните вложения за транспорта и съобщенията са предназначени главно за увеличаване на подвижния състав — локомотиви, вагони, кораби, автомобили и други машини — 494 млн. лв., и за техническата реконструкция на железния път — 197 млн. лв., в това число за електрификация на жп. линии — 73 млн. лв., за удвояване на жп. участъци София—Мездра и Синдел—Варна — 75 млн. лв. и други.

За увеличаване механизацията на строителството се предвиждат около 116 милиона лева. Освен тази сума специално за механизирани на строителството на металургичния комбинат „Кремиковци“ се отделят още около 90 млн. лв.

Другарки и другари! При разработването на проектоплана по капиталните вложения е проведена линия на съсредоточаване на средствата и материалните ресурси за изграждане на крупните промишлени обекти, които имат особено важно значение за по-нататъшното развитие на народното стопанство.

За да се осигури срочното изграждане и въвеждането в действие на предвидените производствени мощности за 1961 и следващите години, се налага да се организира започването на нови обекти.

При обсъждането на проектоплана окръжните народни съвети, министерствата и ведомствата представиха редица основателни искания да се разширяват и модернизират някои отрасли на промишлеността и за по-голямо строителство на болници, училища, водоснабдяване и други обекти. Тези искания не са удовлетворени напълно. Тяхното задоволяване очевидно ще стане в по-продължителен период от време.

В проектоплана за проучвателните и проектантските работи е прокарана линия на намаляване броя на обектите с оглед да се съсредоточат усилията на проектантските организации върху обекти, чието строителство е предстоящо. Това обстоятелство ще даде възможност по-качествено и навреме да се изработят проектите на предвидените за строителство обекти.

За по-нататъшното проучване на подземните богатства на страната са осигурени 411 млн. лв., от които 100 млн. лв. за нефт и газ.

V. По производителността на труда и снижаване себестойността на продукцията

В съответствие със заложените в проектоплана мероприятия за внедряване на нова техника, увеличаване механизацията на трудоемките процеси и повишаване квалификацията на работниците предвижда се производителността на труда на едно лице от производствената група да нарасне в промишле-

ността с 4,4% (а само за работниците — 4,8%), в строителството — с 2,8%, в жп. транспорт — с 3,6%, в машинно-тракторните станции — с 4,5% и в търговията на дребно — с 1,1%.

Незначителното увеличение на производителността на труда в търговията на дребно се дължи на това, че се предвижда по-голямо осигуряване на търговската мрежа с работна сила, за да се обслужва по-добре населението.

За изпълнение на набелязаната с проектоплана програма общо за всички отрасли (без ТКЗС) ще са необходими нови 57 900 работници и служещи, от които 25 900 души за промишлеността.

Трябва да се каже, че през 1961 г. потребността от работна сила в промишлеността се увеличава главно в машиностроенето, цветната металургия, дърводобива и дървопреработването, производството на строителни материали, топливната промишленост и др., т. е. в отраслите, където засега се прилага предимно мъжки труд. Допълнително необходимите работници ще се набират от освобождаващата се работна сила от селското стопанство и из средата на онези жени, които сега се занимават с домакинска работа.

Това налага да се проведат мероприятия, от една страна, за привличане на повече жени в отраслите на материалното производство и, от друга страна — постепенно да се освобождават мъжете от комунално-битовите предприятия и търговията и да се заместят с жени.

Набелязаните мероприятия за увеличаване производителността на труда, за по-рационално и по-пестеливо разходване на материалните ресурси и паричните средства ще дадат възможност през следващата година да бъде реализирана 1430 милиона лева икономия от снижаване себестойността на продукцията.

В промишлеността се предвижда снижението на себестойността да бъде 2,38%, в селското стопанство — 4,20%, в транспорта — 2,15%, в строителството — стойността на строително-монтажните работи ще бъде снижена с 3,87%. Икономията в търговията и изкупуването ще възлезе на 155 306 хил. лева.

От общата икономия 69% ще се получат от промишлеността. Снижението е за сметка на намаляването на материалните и другите парични разходи. Икономията от материали идва от намаляването на разходните норми и подобряване на рандеманите, от подобряване на конструкциите на отделните машини и съоръжения, от увеличаване извличането на метала от концентратите, от внедряване на заместители, по-добро използване на отпадъците и други мероприятия.

Икономията в транспорта идва главно като резултат на по-доброто използване на подвижния парк. В търговията тя идва в резултат на по-правилното придвижване на стоковите фондове и постепенното ликвидиране на нерационалните — удъл-

жени и кръстосани, превози на стоките, на по-доброто им съхраняване и намаляване загубите от фири.

Важна задача за всички ведомства, окръжни народни съвети, ръководители и колективи на предприятия е да се борят не само за изпълнение, но и за преизпълнение на плана по труда и себестойността, за реализиране на максимални икономии от жив и обществен труд, за ликвидиране на непроизводителните разходи и за рязко съкращаване на административно-управленческите разноски. Необходимо е да се оказва по-близка помощ на предприятията, неизпълняващи производствените си планове, и да не се допуска в никой случай увеличението на работната заплата да изпреварва това на производителността на труда, както това бе допуснато в някои отрасли през тази година. Осъществяването на по-висока производителност на труда и снижението на себестойността на продукцията е решаващо условие, за да се осигури по-нататъшно развитие на народното стопанство.

Нито за момент не бива да забравяме ленинските указания, че по-високата производителност на труда в края на краищата решава победата на новия обществен строй.

VI. По материалното благосъстояние, здравето и културно-битовото обслужване на трудещите се

Другари и другарки народни представители! В резултат на набелязаното с проектоплана развитие на отраслите на материалното производство съвкупният обществен продукт през 1961 г. се очертава да достигне 107 149 млн. лв., а националният доход — 48 035 млн. лева.

Крайното разпределение на националния доход се характеризира с намаляване на относителния дял на фонд „Натрупване“ и с увеличаване на дела на фонд „Потребление“. Докато през 1960 г. фонд „Натрупване“ съставлява 29,7%, то през 1961 г. се очертава да бъде около 26,2% от националния доход, с който ще разполага страната. Намаляването на относителния дял на фонд „Натрупване“ е резултат от взетите вече от Партията и Правителството решения да се повиши работната заплата и издигне още повече жизненото равнище на трудещите се. Трябва обаче да се каже, че намаляването на фонд „Натрупване“ става за сметка на намаляване оборотните фондове и отчасти от намаляване на извънлимитните капитални вложения и капиталните вложения за селското стопанство и културно-битовото строителство. Що се отнася до основните фондове в промишлеността и транспорта, тяхното нарастване се осигурява и при намаления обем на фонд „Натрупване“.

Реалните доходи на глава от населението се очертава да нараснат с около 9%.

За по-доброто задоволяване нуждите на населението се предвижда да бъде реализиран стокооборот на дребно през 1961 г. общо за 25 200 млн. лв. (по съпоставими цени) срещу очаквано изпълнение за 1960 г. от 23 800 млн. лв., или с 5,9% повече. Нарастването на стокооборота в действителност е по-високо – 7,1%, тъй като в стокооборота за 1961 г. не са включени материалите за индивидуалното и кооперативното жилищно строителство на стойност около 300 млн. лв. В бъдеще тези материали ще се реализират чрез държавните строителни организации и няма да се отчитат в стокооборота както досега.

В сравнение с 1960 г. на населението ще бъдат продадени значително по-големи количества хранителни и нехранителни стоки. Предвижда се продажбите за някои по-важни стоки да се увеличат, както следва:

	Марка	1959 г. отчет	1960 г. очаквано изпълнение	1961 г. проектоплан	1961 г. в % към 1960 г.
Ориз	т	24 989	25 500	27 000	105,9
Захар	"	47 734	50 000	55 000	110,0
Яйца	х. бр.	122 134	170 000	190 000	111,8
Месо и месни произведения, превърнати в месо	т	101 914	110 898	123 330	111,2
Растителни хранителни масла	"	60 945	65 000	67 000	103,1
Сирене и кашкавал	"	35 789	40 500	41 800	103,2
Стерилизирани зеленчукови консерви	"	23 462	30 000	34 000	113,3
Компоти	"	14 735	22 000	26 000	118,2
Памучни тъкани (вкл. за конфекция)	х. м	132 575	134 000	14 000	107,5
Вълнени тъкани (вкл. за конфекция)	"	13 813	15 100	15 700	104,0
Копринени тъкани (вкл. за конфекция)	"	5 515	6 500	7 900	121,5
Обувки	х. ч.	6 689	7 100	7 400	104,2
Мебели	м. лв.	425,9	480	530	110,4
Радиоапарати	бр.	165 866	150 000	180 000	120,0
Телевизори	"	—	4 000	7 250	181,3
Отоплителни ел. печки	"	25 000	45 000	100 000	222,0
Електрически перални	"	16 843	42 000	44 000	104,8
Електрически котлони	"	278 000	250 000	450 000	180,0

За подобряване на здравето и комунално-битовото обслужване на населението с проектоплана за 1961 г. се предвижда да се осигурят средства за разширяване на болничната мрежа с 2000 легла, за увеличаване броя на леглата в санаториумите — с 1727, на местата в почивните станции — с 900 и за увеличаване на местата в постоянните детски ясли — с 3185.

С цел да се разширят и подобрят комуналните услуги, предвижда се да бъдат водоснабдени 87 нови селища и да се построят 730 км водопроводна и 66 км канализационна мрежа. Освен това ще бъдат построени 8 нови хотела със 781 легла и 37 обществени бани с 928 места.

Общо с държавни средства, държавен кредит и със средства от личните спестявания на трудещите се през 1961 г. ще се построят в градовете и към производствените предприятия около 19 100 жилища с общо около 1800 хил. кв. м застроена площ.

И през 1961 г. ще продължи с неотслабващи темпове провеждането на решенията на Партията и Правителството за по-нататъшното развитие на образованието и културата. Общият брой на учащите се в страната във всички видове и степени учебни заведения ще достигне 1482 хил., или ще нарасне с около 40 000. В приложение на Закона за по-тясна връзка на училището с живота и за по-нататъшното развитие на народното образование в Народна република България, който започна да действа тази година, се предвижда през 1961 г. да постъпят на задължително обучение в VIII клас 57,1% от завършилите VII клас срещу 52,4% през 1960 г. За подобряване условията на обучение ще бъдат изградени през 1961 г. нови училища с общо 1000 класни стаи.

Броят на новопостъпващите във висшите учебни заведения за редовно обучение ще се увеличи на 9960 души срещу 9570 души през 1960 г. Ще се увеличи броят на студентите главно в учебните заведения, които подготвят специалисти за материалното производство.

Броят на специалистите в народното стопанство ще се увеличи, както следва:

	1959 г. отчет	1960 г. очаквано изпълнение	1961 г. проекто-план
I. Висше образование — всичко в т. ч.:	89 862	94 900	100 300
инженерно-технически	16 473	18 000	19 400
II. Средно професионално образование — всичко в т. ч.:	161 608	172 800	186 600
за промишлеността	50 310	55 900	63 000

В резултат на това през 1961 г. на 1000 души заето население ще се падат 25 специалисти с висше образование и 46 със средно професионално образование.

С оглед да се даде възможност на по-голям брой работници и служители, заети в различните отрасли на народното стопанство, да получат по-високо образование, относителният дял на новопостъпващите в заочно и вечерно обучение във ВУЗ се увеличава от 35,2% през 1960 г. на 38% през 1961 г., в техникумите — от 25,5% на 27% спрямо общия брой на новопостъпващите.

В детските градини ще бъдат обхванати около 61% от децата на предучилищна възраст (от 3 до 7 години). Освен това предвижда се по-нататъшно разширяване на мрежата и увеличаване броя на децата в извънучилищните заведения и специалните училища, с помощта на които се подобрява възпитанието и укрепва здравето на учащите се.

Разширява се дейността на културните и културно-просветните учреждения. Броят на кината ще се увеличи от 1523 на 1634 през 1961 г. Ще бъдат произведени 11 пълнометражни филма (от които 10 игрални) и 107 късометражни.

Общо за опазване здравето на народа, за образованието, културата и други социално-културни мероприятия по бюджета на държавата през 1961 г. се предвиждат около 7045 милиона лева, или 9,6% повече в сравнение с 1960 г. Тези данни сами по себе си достатъчно ярко говорят за големите грижи и внимание, с които нашата Партия и Правителството се отнасят към въпросите за повишаване на жизненото равнище, подобряване на здравеопазването, просветата и културата на нашия народ.

Тези мероприятия са материален израз на нарастващите възможности на нашата икономика и показват, че колкото с по-бързи темпове ще се развива тя занапред, толкова повече ще се увеличават възможностите на държавата в това отношение.

VII. ПО СТОКООБМЕНА И РАЗШИРЯВАНЕТО НА ИКОНОМИЧЕСКИТЕ НИ ВРЪЗКИ С ДРУГИТЕ СТРАНИ

Нашите икономически връзки със страните от социалистическия лагер все повече се разширяват и укрепват. Развиват се и икономическите ни връзки с капиталистическите страни, включително и с новоосвободените страни от Азия и Африка.

През 1961 г. стокообменът ще достигне около 8781 милиона валутни лева, или ще се увеличи с 8,9%. Над 80% от нашия стокообмен ще бъде със социалистическите страни.

Вносът ще възлезе на около 4396 млн. валутни лева, или с 6,7% повече в сравнение с 1960 г., а износът — на 4385 млн. ва-

лутни лева, или с 11,1% повече. От целия внос около 44% ще бъдат машини и съоръжения, по-голямата част от които са комплектни доставки за новостроящите се обекти, а също така и машини за нуждите на селското стопанство.

В същото време в общия обем на износа машините заемат все още малък дял — 17,7%. Въпреки това заслужава внимание фактът, че през 1961 г. износът на машини и съоръжения расте с най-голям темп — 38,6%. Това е резултат на нарастващите наши възможности за увеличаване производството на машини и на започналата вече специализация в областта на машиностроенето между страните—членки на СИВ. В това отношение възможностите ни все повече ще се разширяват.

Тази тенденция е положителна. Тя означава разширяване на един нов извънредно важен за страната експортен ресурс—изделията на машиностроенето. Като се има предвид, че експортните възможности на нашето селско стопанство са ограничени и че вносът на суровините ще придобива все по-голямо значение за нас, по-нататъшното развитие на машиностроенето като експортен ресурс става първостепенна задача. За да се разрешава обаче тя успешно, най-важно условие е създаването на висококачествени машини от типовете, по които нашата страна се специализира.

Пред работниците от външната търговия и Комитета по промишлеността стоят много отговорни задачи за разширяването на нашите експортни възможности. Те трябва да оценят правилно измененията и новите тенденции в развитието на нашето социалистическо стопанство и да разгънат още по-активна дейност за осигуряване изпълнението на заложения в плана износ на промишлени изделия и по-специално на машините и съоръженията.

Другарки и другари народни представители! Такива са основните положения на проектоплана, който Министерският съвет внася за разглеждане и утвърждаване от Народното събрание. Както се вижда, за 1961 г. ние си поставяме задача да направим нова голяма крачка напред по светлия път към комунизма.

Ние живеем и работим в забележително време — във време, когато великите идеи на марксизма-ленинизма завладяват умовете и сърцата на стотици милиони хора по всички краища на земното кълбо, когато вековните мечти на човечеството за мир, благоденствие и братство се превръщат в жива действителност, когато една трета от човечеството живее по нови закони — законите на социализма, които поставят най-високо от всичко грижата за човека, братското сътрудничество и взаимната помощ между социалистическите страни.

От трибуната на състоялото се през ноември т. г. Съвещание на представители на комунистическите и работническите партии в Москва още веднъж прозвуча с могъщ глас решимо-

стта на социалистическите страни в най-кратък срок да разрешат историческата задача — да надминат световната капиталистическа система по абсолютен обем на промишленото и селскостопанско производство, а след това да надминат най-развитите в икономическо отношение капиталистически страни по производството на глава от населението и по жизнено равнище. Комунистическите партии в социалистическите страни виждат своя интернационален дълг в задължението да развиват с бързи темпове промишленото и селскостопанското производство на всяка страна съобразно с възможностите, да използват напълно всички предимства на социалистическата система и вътрешните ресурси на всяка страна, за да разрешат с общи усилия и в най-кратки срокове тази историческа задача.

Върху тази основа и чрез координиране на народностопанските планове, специализиране и коопериране на производството в рамките на световната социалистическа система, на базата на взаимната изгода и чрез братска взаимопомощ ще се преодолеят постепенен исторически създалите се различия в степента на икономическото развитие и ще се създаде материална база за повече или по-малко едновременно преминаване на всички социалистически страни към комунизма.

Нашата страна, която е верен член на социалистическото семейство, под ръководството на Българската комунистическа партия твърдо и неотклонно следва този единствено правилен път, като всемерно разгръща инициативата на трудещите се и използва съществуващите резерви в народното стопанство. В същото време тя здраво се опира на световната социалистическа система и най-осезателно изпитва благотворното влияние на братската съветска помощ, на взаимопомощта с другите социалистически страни за ускоряване на нашето икономическо развитие.

През изтеклите 16 години за изпълнение на големите стопански задачи през първата, втората и третата петилетка на нашата страна бяха предоставени около 11 млрд. лв. кредити от Съветския съюз. Тази цифра достатъчно ярко говори за решавашото значение на съветската помощ в социалистическото ни строителство.

Във връзка с подготовката на IV петгодишен план нашата страна отново получава голяма братска помощ от Съветския съюз, който ни отпуска нов дългосрочен кредит в размер на 810 милиона рубли. (*Ръкопляскания*)

Позволете ми, другари и другарки, от името на нашата Партия и Правителството, от името на Народното събрание и целия български народ да изразя нашата сърдечна благодарност към ЦК на КПСС, към съветското правителство и големия приятел на българския народ Никита Сергеевич Хруш-

чов за тази огромна, безкористна братска подкрепа. (*Продължителни ръкопляскания*)

Централният комитет на БКП и Правителството на Народна република България са твърдо уверени, че работническата класа, кооператорите и нашата трудова интелигенция, с чиито героични усилия беше предсрочно изпълнен третият петгодишен план, изпълнявайки патриотичния си и интернационален дълг, ще вложат цялото си умение и творческа енергия на свободни хора за по-нататъшния подем на производителните сили, за разцвета на нашата социалистическа Родина. (*Продължителни ръкопляскания*)

Другарки и другари народни представители! Моля да утвърдите внесения от Министерския съвет държавен народно-стопански план за 1961 година. (*Продължителни ръкопляскания*)

Председател Фердинанд Козовски: Има думата министърът на финансите др. Кирил Лазаров, за да направи изложение по законопроекта за бюджета на държавата за 1961 г.

Кирил Лазаров: (*От трибуната*) Другарки и другари народни представители! Правителството внася за разглеждане и одобрение от Народното събрание проекта на държавния бюджет за 1961 г. Бюджетът на Народна република България е изграден върху безспорните успехи на социалистическата икономика. Нашата социалистическа промишленост ежегодно бележи големи постижения. Успешно се развива българският транспорт. Кооперативният строй в село укрепва с всяка измината година. Социалистическата търговия бързо крачи напред. Немалки са нашите постижения в областта на науката, изкуствата и културата — национална по форма, социалистическа по съдържание.

Победата на социализма, на социалистическите производствени отношения в града и селото създадоха още по-здрава база за непрекъснато укрепване на социалистическите финанси. Националният доход, който е главният източник на ресурсите на държавния бюджет, ежегодно нараства. През 1960 г. той се увеличи два пъти в сравнение с 1952 г. Растежът на приходната база на държавния бюджет увеличи и възможностите на държавата да отделя всяка година по-големи суми за финансиране на народното стопанство и за последователно подобряване материалното положение и културното равнище на народа. Всеки бюджет на Народна република България носи нови блага на народа, представлява нова стъпка към по-пълно задоволяване на неговите материални и духовни потребности. Така е и с проекта на държавния бюджет за 1961 г., който е поставен на обсъждане в Народното събрание. Той осигурява парични средства за изпълнението на държавния народно-

пански план за развитието на страната през следващата година. Неговите приходни източници идват главно от социалистическото стопанство.

Високият обем на нарастването на приходите и разходите на държавния бюджет за 1961 г. са закономерно продължение на постигнатото равнище през 1959 и 1960 г.

Съгласно отчетните данни, представени на Народното събрание, през 1959 г. държавният бюджет е изпълнен по приходите на сума 27 024 459 хил. лв. и по разходите на сума 26 265 127 хил. лв., или с превишение на приходите над разходите 759 млн. лв., от които 518 млн. лв. по републиканския бюджет. В резултат на огромния трудов подем на работниците, селяните-кооператори и народната интелигенция стопанските задачи през 1959 г. бяха изпълнени успешно. Това се отрази благоприятно върху изпълнението на държавния бюджет. Приходите бяха преизпълнени в сравнение с одобрения размер, а нуждите на народното стопанство от парични средства бяха напълно задоволени. Превишението на приходите над разходите надхвърли близо 4 пъти предвидения размер.

За финансиране на народното стопанство през 1959 г. бяха насочни към 17 милиарда лева, а за социално-културни мероприятия—към 5,6 млрд. лв. Това означава, че за народното стопанство и социално-културните мероприятия през същата година са разходвани 85,8 на сто от общата сума на държавния бюджет.

Държавният бюджет за 1960 г. също така се изпълнява успешно. Отчетните данни и преценките за очакваното изпълнение до края на годината показват, че ще бъде изпълнено предвиденото превишение на приходите над разходите. Както е известно, Партията разработи мероприятия за чувствително подобряване материалното положение на трудещите се. Успешното изпълнение на задачите по развитието на народното стопанство през 1959 г. и увеличаването на финансовите натрупвания показва, че е възможно още през 1960 г. да се пристъпи към повишаване на работната заплата на работниците и служителите. За тази цел в държавния бюджет се предвидиха 800 млн. лв. Впоследствие Централният комитет на Българската комунистическа партия, Министерският съвет и Централният съвет на професионалните съюзи излязоха с конкретно решение за повишаване заплатите на работниците от всички отрасли на промишлеността и на нископлатените работници в селското стопанство, търговията, комунално-битовите предприятия и др. Проведено на три етапа, това мероприятие е вече приключено и от октомври тази година минималната заплата на работниците от всички сектори на народното стопанство е повишена от 400 на 500 лв., а на служителите—на 470 лв. Увеличени са основните заплати, създадени са по-добри съотношения между заплатите на нискоквалифицираните и висококва-

лифицираните работници и са направени други подобрения в системата на заплащането на труда. Над 1350 хил. работници, инженери, техници, служители и други специалисти получиха повишение на заплатите.

Увеличаването на заплатите на работниците и служителите е едно крупно мероприятие на народната власт, с което нова допълнителна част от националния доход се насочва към подобряване личните доходи на трудещите се, на тяхното лично потребление. Ако за 1960 г. беше необходимо да се предвидят 800 млн. лв. за етапното повишаване на заплатите, то през 1961 г. ще бъде необходима приблизително двойно по-голяма сума поради целогодишното действие на новите заплати. Това оказва известно влияние върху обема и структурата на приходите и разходите на държавния бюджет за 1961 г.

ОСНОВНИ ПОКАЗАТЕЛИ НА ПРОЕКТОБЮДЖЕТА ЗА 1961 г.

Проектът на държавния бюджет за 1961 г. е представен за утвърждаване по приходите на сума 33 156 млн. лв. и по разходите на сума 32 928 млн. лв., или с едно превишение на приходите над разходите с 228 млн. лв.

Огромният ръст на ресурсите на държавния бюджет през последните години личи от факта, че само за 1959, 1960 и 1961 година постъпленията на бюджета достигат почти 91 млрд. лв., т. е. надхвърлят общата сума на постъпленията през петте години на втората петилетка (1953—1957 г.) и са над два пъти повече, отколкото през цялата първа петилетка (1949—1952 г.). Основният източник на приходите на държавния бюджет са социалистическите натрупвания. През 1961 г. постъпленията от социалистическото стопанство надхвърлят 29 млрд. лв. и представляват 88,4 на сто от общата сума на приходите.

По основни видове приходите се характеризират така (вж. таблицата на стр. 49).

Увеличението на приходите на държавния бюджет от държавните и кооперативните предприятия е свързано с нарастването на производствената програма и снижението на себестойността на продукцията.

Предвижда се държавните предприятия да реализират печалба 7132 млн. лв., или с около 900 млн. лв. повече, отколкото през 1960 г. В държавния бюджет ще бъдат направени отчисления от печалбата на сума 6554 млн. лв., а останалата част от печалбата на сума 578 млн. лв. се оставя в разпореждане на предприятията за финансиране на капитални вложения и ремонти, за попълване на прираста на оборотните средства, за фонда на предприятието, за жилищно-комунално и битово стопанство, за малка механизация и други разходи. Частта от печалбата, която ползват предприятията, повиша-

(в млн. лева)

	Очаквано изпълнение за 1960 г.	Проект за 1961 г.
I. Приходи от социалистическото стопанство	27 348	29 302
В това число :		
Данък върху оборота	7 319	7 724
Отчисления от печалбата на предприятия и стопанските организации	5 530	6 554
Данък върху общия доход от кооперации и ТКЗС	627	708
Приходи от МТС	888	1 071
Вноски от предприятия, организации и учреждения за обществено осигуряване, вноски от външнотърговските предприятия, от необособена на стопанска сметка дейност и други	12 984	18 245
II. Постъпления на средства от населението (данъци, такси, Държавна лотария, глоби и лихви, наеми, временно ползуване на част от натрупванията в Държавния застрахователен институт и др.)	3 377	3 854
В това число :		
Данъци от населението	1 564	1 810

ва материалната заинтересуваност на трудовите колективи за по-висока рентабилност в стопанската дейност.

Постъпленията от данък върху оборота се увеличават в сравнение с 1960 г. с повече от 400 млн. лева.

Приходите от данък върху оборота и отчисления от печалбата на предприятията съставляват общо 43,2 на сто от всички приходи на държавния бюджет срещу 41,9 на сто по очакваното изпълнение за 1960 г.

Част от социалистическите натрупвания в кооперативните организации и трудово-кооперативните земеделски стопанства се привлича в държавния бюджет под формата на данък върху общия доход. Този приход на бюджета нараства от 627 млн. лв. през 1960 г. на 708 млн. лв. за 1961 г. главно във връзка с увеличаване доходите на стопанствата през 1960 г.

Приходите от услуги на МТС се увеличават от 888 млн. лв. на 1071 млн. лв. съобразно предвидената програма за извършваните от тях селскостопански работи.

Решаващо значение на чистите доходи на държавните и кооперативните предприятия за осигуряване приходната база на държавния бюджет задължава работническите колективи, ръководствата на предприятията, партийните, профсъюз-

ните и младежките организации, както и централните и местните органи, които отговарят за тяхната работа, да положат всички усилия за изпълнение и преизпълнение на производствената програма и плана за снижение на себестойността на продукцията, а така също издръжката на обръщението, от които най-много зависят финансовите резултати на стопанската дейност.

Относителният дял на данъците от населението в сравнение с общата сума на приходите по проектобюджета за 1961 г. е незначителен — 5,5 на сто. Растежът на сумата на данъците е свързан с увеличението на заплатите и нарастването на броя на работниците и служителите.

Разходите на държавния бюджет за 1961 г. са предвидени в размер на 32 928 млн. лв. срещу 30 529 млн. лв. по очакваното изпълнение за 1960 г., или с увеличение на 2400 млн. лв. Разходите се групират по основни направления, както следва:

(в млн. лв.)		
	Очаквано изпълнение за 1960 г.	Проект за 1961 г.
Народно стопанство	20 013	21 187
Социално-културни мероприятия	6 427	7 045
Отбрана на страната	1 819	2 059
Издръжка на управлението	737	757

Кредитите, предназначени за финансиране на народното стопанство и социално-културните мероприятия през 1961 г., възлизат общо на 28,2 млрд. лв., а заедно с резервния фонд на Правителството и резервните фондове по бюджетите на народните съвети, които се употребяват за същите цели — 28,4 млрд. лв. Тази сума съставлява повече от 86 на сто от общия обем на разходите по бюджета. Около 75 на сто от целия прираст на разходите по проектобюджета се насочва за увеличаване средствата за развитието на народното стопанство и за подобряване материалното и културното положение на трудещите се. Характерно е да се отбележи, че за финансиране на народното стопанство от бюджета на Народна република България се изразходват над 10 пъти повече средства, отколкото за отбраната на страната.

ПРОЕКТОБЮДЖЕТИТЕ НА НАРОДНИТЕ СЪВЕТИ

Проектобюджетите на народните съвети за 1961 г. се предвиждат на обща сума 8033 млн. лв., което съставлява една четвърт от общия размер на държавния бюджет.

Около 54,6 на сто от разходите по бюджетите на народните съвети са предназначени за финансиране на народното стопанство и около 39,1 на сто — за социално-културните мероприятия.

При реорганизацията на държавното и стопанското ръководство на народните съвети бяха предадени по-голямата част от държавните предприятия, както и редица дейности и функции, които дотогава бяха поставени на централно подчинение. Това коренно промени облика и на местните бюджети. Те сега тясно са свързани с дейността на стопанските предприятия и организации. Народните съвети са заинтересувани от правилното ръководство на предприятията на своята територия, за да обезпечат предвидените приходи по своите бюджети. Финансирането на стопанските предприятия до голяма степен е предоставено на народните съвети.

Голям дял в местните бюджети заемат разходите за селското стопанство, които възлизат на 1983 млн. лв. и нарастват в сравнение с очакваното изпълнение за 1960 г. със 161 млн. лв. Цялата сума за издръжката на машинно-тракторните станции е предвидена по бюджетите на народните съвети.

Голяма е ролята и значението на бюджетите на народните съвети за удовлетворяване близки и насъщни нужди на народа от социално-културен и битов характер. В проектите на бюджетите на народните съвети за 1961 г. са предвидени около 87 на сто от всички разходи за здравеопазване и над 76 на сто от всички разходи за просветата, образованието, предучилищното възпитание и т. н. Значителни средства са предвидени за благоустрояването на населените места и за други комунални мероприятия, като изграждането и поддържането на паважни и асфалтови настилки, градини и паркове, водопроводи, осветление на улици и площади, за чистотата и хигиенизирането и т. н. Кредитите за комуналното стопанство по местните бюджети през 1961 г. възлизат на 935 млн. лв.

Съгласно Закона за съставяне и изпълнение на държавния бюджет проектите на бюджетите на народните съвети се съставят по правило на основата на предоставени им приходи. По проектобюджета за 1961 г. предоставените на народните съвети приходи възлизат на 90 на сто от общия обем на бюджетите им, а разликата се покрива със субсидии от републиканския бюджет. Народните съвети ще разполагат с такива стабилни приходни източници като данъка върху общия доход на сума 2236 млн. лв., от които 708 млн. лв. от ТКЗС и кооперации, приходите от МТС на сума 1071 млн. лв., отчисления от печалбата на предприятията, подчинени на народните съвети — 1349 млн. лв., и т. н.

За предприятията от местно подчинение е планирана печалба през 1961 г. общо 4576 млн. лв. От тази сума трябва да

бъдат внесени в държавния бюджет 4254 млн. лв., от които 1549 млн. лв. по местните бюджети. Освен това предприятията от местно подчинение трябва да внесат в държавния бюджет 4594 млн. лв., или над 50 на сто от общата сума на данъка върху оборота. Трябва да се подчертае, че социалистическите натрупвания в държавните предприятия на местно подчинение под форма на печалба и данък върху оборота ще възлязат през 1961 г. на 9170 млн. лв. Тази сума представлява към 66 на сто от натрупванията чрез данък оборота и печалбата във всички държавни предприятия и превишава миналогодишната сума с над 10 на сто. От тези данни се вижда какво огромно доверие и отговорност народната власт възлага на народните съвети в ръководството на стопанската дейност. Очевидно е, че изпълнението на производствената програма и плаща за натрупванията от предприятията на местно подчинение има голямо значение за обезпечаване приходната база не само на бюджетите на народните съвети, но и на целия държавен бюджет.

В хода на изпълнението на бюджета народните съвети имат възможност да извършват допълнителни мероприятия по здравеопазването, просветното дело, благоустрояването и комуналното стопанство за сметка на преизпълнението на приходите или разкриването на нови източници. Съгласно Закона за съставяне и изпълнение на бюджета народните съвети могат да използват за благоустройствени мероприятия и до 10 на сто от свръхплановата печалба на предприятията, които не са в тяхно подчинение, но се намират на тяхна територия. Това показва, че народните съвети трябва да организират упорита ежедневна работа по разкриването на резервите в народното стопанство, да обезпечат пълно постъпване на предвидените приходи, да получат допълнителни приходи и още по-добре да задоволят нуждите на населението.

ФИНАНСИРАНЕ НА НАРОДНОТО СТОПАНСТВО

Най-голям дял от средствата на държавния бюджет за 1961 г. се насочва за финансиране на народното стопанство — 21,2 млрд. лв., или около 64,3 на сто от всички разходи. Това означава, че се осигуряват нови и по-големи, отколкото през 1960 г. и всички предшествувачи години финансови ресурси за по-нататъшното развитие на промишлеността, селското стопанство, търговията, транспорта и т. н. Заедно със собствените средства на стопанските предприятия и организации общата сума за финансиране на народното стопанство възлиза на крупната сума 25,9 млрд. лв. Тези средства, чието целево направление е конкретно и подробно изразено във финансовите планове на отраслите на народното стопанство и бюджетите-

те, представляват финансовата програма, която осигурява изпълнението на производствените задачи, набелязани в проекта на държавния народностопански план.

От общата сума за финансиране на народното стопанство от бюджета за промишлеността се предвиждат 4,8 млрд. лв., за транспорта — 0,6 млрд. лв., за селското стопанство — 3,1 млрд. лв., за комуналното стопанство — 0,9 млрд. лв. и т. н.

Финансиране на промишлеността и строителството

Другарки и другари народни представители! Гордост за нашия народ са постигнатите успехи в индустриализацията на страната през годините на народната власт. Тези успехи са резултат на правилната, последователно провеждана ленинска политика на Българската комунистическа партия за създаване материално-техническата база на социализма в нашата страна. Изпълнението на мероприятията, набелязани от Партията за ускоряване на нашето икономическо развитие, доведе до нов подем на промишленото производство. След постигнатото рязко увеличение на промишлената продукция през 1959 г. обемът на промишленото производство продължи да се увеличава през 1960 г. и ще бъде още по-висок през 1961 г. В проектобюджета се предвиждат необходимите средства за финансирането на увеличената производствена програма по проектоплана за 1961 г., както и за създаване на нови мощности и други условия за още по-голямо нарастване на промишлеността през следващия период. Към предвидените в проектобюджета 4,8 млрд. лв. се прибавят и 2,8 млрд. лв. от вътрешните ресурси на предприятията, или общата сума за финансиране на промишлеността през 1961 г. възлиза на 7,6 млрд. лв.

Нарастването на икономическата дейност в страната изисква увеличение на оборотните средства. През 1960 г. нормативът на оборотните средства на стопанските предприятия възлиза на 12,5 млрд. лв., а за 1961 г. ще се увеличи близо 13,2 млрд. лв. Собствените оборотни средства ще достигнат 8,7 млрд. лв. Държавата осигурява 805 млн. лв. за покриване прираста на собствените оборотни средства, а остатъкът ще се обезпечи от средствата на предприятията.

Собствените оборотни средства на промишлените предприятия се увеличават с 344 млн. лв. Трябва да се отбележи, че в резултат на постигнатите успехи в борбата за целесъобразно използване на предоставените на предприятията оборотни средства относителният дял на оборотните средства на 100 лв. стокова продукция ежегодно намалява. През 1961 г. в сравнение с 1952 г. нормативът на оборотните средства ще бъде с около 10 процента по-нисък, пресметнато

на 100 лв. промишлена продукция. Ако съотношението на оборотните средства към промишлената продукция стоеше на равнището на 1952 г., за 1961 г. биха били необходими още около 650 млн. лв. оборотни средства само за промишлените предприятия. Тези данни показват какво огромно значение има борбата за ускоряване обръщаемостта на оборотните средства. Тази особено важна за народното стопанство задача стои и в бъдеще пред министерствата, комитетите, стопанските предприятия и организации.

Освен собствените оборотни средства, които се поставят в разпореждане на стопанските предприятия и организации, те ще имат възможност да ползуват и краткосрочни банкови кредити на значителни суми. В национален мащаб паричните средства, които ще обслужват икономическия кръгооборот, представляват огромна сума. Това са народни пари и те трябва да се изразходват най-правилно, икономично и пресметливо. В това отношение голяма е отговорността на ръководителите на предприятията и на финансовите и банкови органи. Великият вожд на пролетарската революция Ленин изискваше стопанските ръководители да водят акуратно и добросъвестно сметка за парите, да стопанисват икономично, да спазват най-строга държавна дисциплина.

Независимо от това, че във финансовите планове и бюджета се предвиждат необходимите средства за нормално водене на стопанската дейност, трябва да се обърне сериозно внимание върху по-нататъшното подобряване на икономическите и финансови резултати от работата на предприятията, да се засили борбата за отстраняване допусканите слабости, които утежняват финансовото им състояние и стават причина за неоправдано ангажиране на народни средства или за недостигане на предвидените натрупвания.

Много съществен недостатък в работата на някои предприятия, който се дължи предимно на организационни слабости, представляват свръхнормативните наличности от стокowo-материални ценности.

В някои промишлени предприятия се натрупват значителни свръхнормативни запаси поради неизпълнението на кооперираните доставки, забавяне в комплектуване на продукцията, некачествено производство или производство с неосигурен пласмент и т. н. Всичко това за продължително време замразява ценни материали и значителни парични средства, а предприятията търпят загуби от лихви и глоби за просрочия и неустойки и от други непроизводителни разходи.

Към края на деветмесечието на 1960 г. промишлените предприятия в Габровски окръг поради наличието на свръхнормативни запаси са платили лихви и глоби близо 6 млн. лв., а предприятията в град Варна по същата причина са платили 2,4 млн. лв. лихви и глоби за просрочия.

Големи загуби причинява на народното стопанство бракуваната продукция. За 9 месеца през 1960 г. държавното индустриално предприятие „Стинд“ — София, е допуснало брак за около 1,5 млн. лв. повече, отколкото за същия период през 1959 г. Държавното индустриално предприятие „8 март“ — София, поради неизпълнение на плана за качеството е реализирало в по-малко печалба около 2 млн. лв.

Финансовите резултати се влияят най-много от изпълнението на плана за себестойността. Липсата на достатъчни грижи и системни мерки за намаляване разходите на труд и материали, за икономии в общозаводските и цехови разходи и т. н. води до неизпълнение на плана за снижение себестойността и оттам до неизпълнение на плана за печалбата и вноските в държавния бюджет.

През деветмесечието на 1960 г. предприятията към управлението на промишлеността — Бургас, не са изпълнили икономията от снижение на себестойността на продукцията с 26,8 млн. лв. Главно поради недостигане плановото снижение на себестойността не е изпълнен и планът за печалбата с близо 20 млн. лв.

Редица предприятия ощетяват държавния бюджет, като не изпълняват предвидените вноски по данък върху оборота. Така например слаботоковият завод „Кл. Ворошилов“, София, за 9 месеца на 1960 г. не изпълни плана за данък върху оборота с над 11 милиона лева, а държавният каучуков завод „Г. Димитров“, София — с над 6 милиона лева.

Ние не можем да се примиряваме с обстоятелството, че в отделни предприятия се работи нерентабилно, не се използват целесъобразно основните и оборотни фондове, че производителността на труда е ниска, че борбата за високо качество и ниска себестойност не е задоволителна и поради това не се изпълнява планът за натрупванията и вноските в държавния бюджет. Тези недостатъци в работата понижават общите темпове на нашето развитие и спъват нормалното изпълнение на държавния бюджет.

Във връзка с изпълнението на програмата за ускорено развитие на народното стопанство обемът на капиталното строителство рязко се увеличи през 1959 и 1960 г. Постигнатото високо равнище на капиталните вложения се запазва и през 1961 г. Предвижда се обемът на лимитните капитални вложения да възлезе на 7816 млн. лв. Сумата за финансиране на лимитните капитални вложения от държавния бюджет възлиза на 5355 млн. лв., или на повече от 68,5 на сто от общия им обем. За финансиране на лимитни капитални вложения по бюджета за 1961 г. се отделят над пет пъти повече средства, отколкото през 1948 г. и над два и половина пъти в сравнение с 1957 г. Тези данни показват порасналото значение на държав-

ния бюджет за обезпечаване финансирането на набелязаното строителство.

Преобладаващата част от средствата на бюджета, предназначени за капитални вложения, се насочва за изграждане на нови мощности в решаващите отрасли на промишлеността и за повишаване на техническото равнище. Предвижда се 3536 млн. лв. да се изразходват за финансиране на капиталните вложения в промишлеността, или около 66 на сто от всички средства за лимитни капитални вложения по бюджета.

Значителни са и средствата, които се направляват за капитални вложения в другите отрасли на народното стопанство при преобладаващо финансиране на държавния бюджет.

През 1961 г. ще се извърши също така голямо жилищно и културно-битово строителство и ще продължи благоустрояването на населените места. Предвижда се да бъдат построени 1800 хил. кв. м жилищна площ. Само по линията на индивидуалното, груповото и кооперативното строителство ще се вложат 800 млн. лв., като Българската инвестиционна банка отпусне 505 млн. лв. кредити.

Строително-монтажните организации ще получат през 1961 г. 286 млн. лв. от бюджета за усилване на оборотните им средства. Те ще бъдат снабдени също така със значителна строителна механизация. Всичко това ще съдействува за срочното и качествено изпълнение на предвидените строително-монтажни работи.

По решение на Министерския съвет проектантските организации преминават от 1 януари 1961 г. на стопанска сметка. Извършената от тях работа ще се заплаща от инвеститорите, за която цел в държавния бюджет са предвидени над 417 млн. лева.

Изразходването на огромни средства за лимитни капитални вложения изисква да се положат максимални грижи за ефективното им използване. За тази цел е необходимо на първо място да се изпълни предначертаното концентриране на капиталните вложения на най-важните участъци на народното стопанство и да се обезпечи срочното завършване на пусковите обекти. Необходимо е да се обърне сериозно внимание върху подобряването дейността на строителните организации, тъй като изпълнението на програмата за капитално строителство зависи главно от качеството на тяхната работа. Планът за капитално строителство трябва да се изпълнява за всеки обект, като се разкриват и използват резервите и се води борба за изпълнение задачите за снижаване стойността на строителството и плана за въвеждане в действие производствените мощности.

Финансиране на селското стопанство

В резултат на осъществяването на мероприятията, разработени от Българската комунистическа партия и Правителството, нашето селско стопанство се намира в подем. Тружениците на селското стопанство широко разгръщат социалистическото съревнование за увеличаване на продукцията от растениевъдството, животновъдството и другите отрасли на селското стопанство.

Главната сила в нашето селско стопанство са трудово-кооперативните земеделски стопанства, които заедно с държавните земеделски стопанства и стопанствата на държавните, кооперативните и обществените организации произвеждат над 76 на сто от цялата селскостопанска продукция. Нашата Партия извърши огромна целеустремена работа за организационното и стопанско укрепване на трудово-кооперативните земеделски стопанства. За решаващата роля на тази организационна и материална помощ, за изграждането и укрепването на кооперативния строй в селото говорят постигнатите високи добиви по редица селскостопански култури през изтеклата година.

Държавният народностопански план за 1961 г. набелязва нови големи задачи за по-нататъшния подем на селското стопанство. За да се постигне това, Партията и Правителството ще окажат необходимата помощ. Ще бъдат проведени редица нови мероприятия за развитието на селското стопанство, за повишаване урожайността на селскостопанските култури и продуктивността на животновъдството. Значителна част от тези мероприятия ще се извършат за сметка на държавни средства — главно по линията на повишаване равнището на механизацията на селскостопанските работи, мелиоративно-строителство, доставката на минерални торове и т. н.

За финансиране на селското стопанство през 1961 г. по проктобюджета се предвижда сумата 3,1 млрд. лв., а заедно със собствените ресурси на селскостопанските предприятия — 3,4 млрд. лв. Освен това трудово-кооперативните земеделски стопанства ще използват за капитални вложения собствени средства 1351 млн. лв., а Българската инвестиционна банка ще им отпусне дългосрочни кредити общо 860 млн. лв. от ресурси, които се образуват предимно за сметка на държавния бюджет. Следователно общата сума за финансирането на селското стопанство през 1961 г. ще надхвърли 5,6 млрд. лв., от които повече от половината са предназначени за капитални вложения. Това значително ще повиши и подобри производствената база на кооперативните и държавните земеделски стопанства и ще допринесе за увеличаване на продукцията през 1961 и следващите години.

Както всяка година, най-голям дял в разходите на държавния бюджет, предназначени за селското стопанство, заема из-

държката на машинно-тракторните станции. За тази цел през 1961 г. ще бъдат изразходвани 1350 млн. лв. срещу 1264 млн. лв. през 1960 г., или с 86 млн. лв. повече. Правилното оползотворяване на тези средства ще позволи да се увеличи обемът на механизирани селскостопански работи с над 17 на сто и да достигне 264,3 млн. дка мека оран.

През следващата година ще продължи с усилен темпове мелиоративното строителство. За изграждането на напонтелните площи, за издръжката на държавните напонтелни системи и на службите по водното стопанство при народните съвети се предвижда да бъдат изразходвани през 1961 г. общо около 600 млн. лева.

Народната власт полага всестранны грижи за развитието на всички отрасли на селското стопанство. На бюджетна издръжка се намират голям брой държавни учреждения, чиито функции са насочени към подпомагане на растениевъдството и животновъдството, внедряването на висока култура на земеделието и прилагане достиженията на агрономическата и зоотехническата наука.

За мероприятията, свързани с развитието на растениевъдството, в държавния бюджет са предвидени 202 млн. лв. Тези средства осигуряват на първо място издръжката и разширяването на ония служби, които се занимават с изпитването и окачествяването на посевния материал, на новите сортове селскостопански култури, изпитването на нови селскостопански машини, опазването на селскостопанските култури от вредителите и т. н. Ще бъдат изразходвани 28,5 млн. лв. за мероприятията против ерозията. Характер на пряко подпомагане на производителите имат средствата, предвидени за премии и поощрения за развитието на някои важни за народното стопанство култури. Само за премии за изкупени сортови семена е предвидено да се изразходват 108 млн. лева.

Ново значително увеличение получават кредитите на държавния бюджет, свързани с животновъдството. Те нарастват от 130 млн. лв. за 1960 г. на 201 млн. лв. за 1961 г. Тези средства ще позволят да се разширят зоотехническите мероприятия и ветеринарното обслужване на селскостопанските животни. Само за производство и доставка на медикаменти са предвидени над 53 млн. лв. Увеличените кредити на бюджета обезпечават разширяването и подобряването дейността на ветеринарните лечебници и участъци, на станциите и пунктовете за развъдно-подобрителна работа и т. н.

В социалистическото селско стопанство при нашите условия държавните земеделски стопанства заемат относително малък дял в общата сума на селскостопанската продукция, но тяхното значение е много голямо за по-нататъшното бързо развитие на кооперативното селско стопанство. За да се осигури още по-успешното развитие на държавните земеделски сто-

панства, в проектобюджета са предвидени 265 млн. лв. за финансирането им — предимно за извънлимитни капитални вложения.

В проектобюджета са предвидени и необходимите средства за успешно изпълнение на програмата на Българската комунистическа партия и Правителството за ускоряване на залесяването в страната. За тази цел през 1961 г. са предназначени 220 млн. лв., които ще позволят да се залеси площ от 800 хил. дка, да се извършат редица подготвителни работи и се отглеждат младите насаждения.

На работата с кадрите за селското стопанство нашата Партия винаги е гледала като на първостепенна задача. Ежегодно в селското стопанство постъпват хиляди млади специалисти, възпитаници на нашите висши, средни и практически селскостопански учебни заведения. През последните години Партията изпрати на работа в село като ръководители и специалисти в трудово-кооперативните земеделски стопанства голям брой предани на народното дело и с богат опит кадри. В самата борба за непрекъснат подем на селското стопанство израснаха хиляди челници и майстори на високи добиви от земеделските култури и висока продуктивност от животновъдството. Опитът и постиженията на тези хора създават увереност в това, че повишените изисквания и новите задачи, поставени в плана за 1961 г., ще бъдат успешно изпълнени.

Средствата, които народната власт отделя от общодържавните парични ресурси за подпомагане развитието на селското стопанство, могат да допринесат най-голяма полза, ако те бъдат изразходвани разумно, пресметливо, икономично и целенасочено. Тези средства се прибавят към паричните и материални ресурси, които ще се употребят в процеса на производството от самите кооперативни и държавни стопанства. Да се разкриват и мобилизират резервите в селското стопанство, да се повишават резултатите от труда на кооператорите и селскостопанските работници при възможно най-ниски материални разходи — това е основна задача в нашето селско стопанство. По-голямото и по-евтино производство на селскостопански продукти ще даде възможност по-пълно да се задоволят нуждите на самите производители и на градското население от продоволствие, на индустрията — от суровини, а така също нуждите на износа. Едновременно ще пораснат доходите на селските труженици.

Финансиране на социално-културните мероприятия

Другарки и другари народни представители! Българската комунистическа партия и Народното правителство непрестанно полагат грижи за развитието на производителните сили на

страната и за увеличаване на производството на материални блага с цел да се задоволят нарастващите всеотраслни материални и културни пужди на трудещите се.

В условията на социалистическото общество равнището на живота на народа се мери не само с оглед на личните доходи, които населението получава за своя труд, но и с това, което се разходва от държавния бюджет за социално-културни мероприятия. Непосредствената цел на тези мероприятия е също подобряване на материалното и културното положение на трудещите се.

По проектобюджета за 1961 г. се предвижда да се разходват за тези мероприятия 7045 млн. лв., или 618 млн. лв. повече, отколкото се очаква да се разходват за текущата година. Частта на тези разходи спрямо общата сума по бюджета представлява 21,5 процента. С предвидените кредити се обезпечават изпълнението на програмата на Българската комунистическа партия и правителството за по-нататъшното развитие и издръжката на просветното дело, културата и науката, здравеопазването на народа и социалното осигуряване.

Предвидените по проектобюджета разходи за издръжката на социално-културните мероприятия се разпределят по видове, както следва:

	(в млн. лева)	
	Очаквано изпълнение за 1960 г.	Проект за 1961 г.
Просвета	2161	2393
Култура, наука и изкуство	568	604
Здравеопазване и физкултура	1164	1236
Социално осигуряване	2534	2812

Нашето политехническо училище има генералната задача да подготви всеотраслно младото поколение в опознаването и усвояване основите на науките; да съдействува за неговото правилно възпитание и здрава физическа закалка, за да може то същевременно да придобие способностите за участие в систематически физически труд в производството на материални блага и ценности.

За да може учебното дело успешно да се справи с тези задачи, в проектобюджета за 1961 г. се предвиждат необходимите средства, с които се обезпечават финансирането на програмата по народностопанския план. Според тази програма през 1961 г. ще се обучават около 40 хил. учащи се повече, отколкото през 1960 г., ще се възпитават 7 хил. повече деца в детските градини, 22 хил. повече деца в ученическите занимални и пр. За образователното дело ще се разходват 2393 млн. лв.,

или 232 млн. лв. повече от 1960 г. И през 1961 г. се отпускат необходимите средства за разширяване материалната база и политехнизацията в училищата, за приближаване още повече училището до нуждите на живота. Досега са създадени към 4250 учебни кабинета, обзаведени са повече от 1840 работилници, създадени са над 5300 учебно-опитни полета и т. н. Всичко това представлява огромна материална база, която способствува за по-правилно провеждане на обучението, учебната практика и възпитанието на учащите се. Министерството на просветата и културата, окръжните народни съвети и съответните учителски колективи трябва да полагат непрестанни грижи както за опазване на машините, уредите, инструментите и други съоръжения, така и за тяхното рационално използване.

Новата система на образование дава вече резултати. Много от единадесетокласниците, които завършиха през 1960 г., заедно с дипломите си за средно образование придобиха и работнически разреди по редица специалности, които им осигуряват правото да влязат направо в материалното производство.

За подпомагане на политехническите училища се провеждат и редица други мероприятия, които създават условия за по-добра дейност. Такива мероприятия са ученическите пансион и общежития, ученическите занимални, градските и извънградските лагери, в които прекарват почивката си учащите се, туристическите бази, юношеските спортни школи и пр. За тези мероприятия по проектобюджета се предвиждат 154 млн. лв. С тези средства се дава възможност местата в общежитията и пансионите да достигнат 37 хил., или два пъти повече в сравнение с 1959 г., местата в ученическите занимални да се увеличат на 50 хил. — или над два и половина пъти повече спрямо същата година. Броят на ученическите столове, в които се осигурява топла и достатъчно калорична храна на учащите, надминава 1260.

За средните професионални училища — техникумите и другите професионални училища, за подготовка на квалифицирани работнически кадри се предвижда да се разходват през 1961 г. 421 млн. лв., или увеличение с 83 млн. лв. повече в сравнение с миналата година. В тези училища ще се обучават над 162 хил. ученици в около 460 заведения. С оглед задоволяване нуждите на нашето стопанство от кадри с различна подготовка в професионалните училища са застъпени повече от 20 специалности. В професионалните училища са изработени вече около 16 хил. най-различни машини и инструменти както за свои нужди, така и за обзавеждането на други училища.

За висшите учебни заведения се предвижда да се разходват през 1961 г. 276 млн. лв. срещу очакван разход за 1960 г.

245 млн. лв. С тези средства се осигурява обучението на близо 60 хил. студенти. Партията и Правителството дават възможност на работниците, селяните и трудовата интелигенция да се ползват от богатата на науката и културата. Много хора на труда, желаещи да получат висше образование, идват направо от производството на студентската скамейка, за да се учат и повишат квалификацията си. Обучението във висшите учебни заведения стана напълно безплатно. С това се създадоха още по-добри условия за следване в тях. Заслужава да се отбележи, че броят на студентите през време на народната власт нарасна повече от 2 пъти и понастоящем на всеки 10 хил. жители се падат 75 студенти. Освен безплатното обучение за студентите се създават все по-добри битови условия—разширяват се непрекъснато мрежата и местата на студентските общежития и на студентските столове. За подобряване битовите условия в тези заведения по бюджета се отпускат допълнително 20 млн. лв. Освен това държавата отпуска стипендии на около 31% от студентите.

Бурното развитие на нашето средно и висше образование дава възможност в различните отрасли на народното стопанство, в обществения и политическия живот да се вливат все повече нови млади кадри. През 1959 г. в народното стопанство и културно-обществения живот бяха заети към 252 хил. специалисти със средно и висше образование, или около 58 на сто повече от 1956 г.

Българската комунистическа партия и Правителството полагат непрестанни грижи за всестранныя подготовка на учащите се във висшите и средни учебни заведения, за доближаване на училището до нуждите на живота. Успехите, които сме вече постигнали в областта на образованието, поставят нашата страна на едно от първите места в света.

По народностопанския план се предвижда по-нататъшното разширение на заведенията за деца от предучилищна възраст. В проектобюджета за тази цел са включени към 200 млн. лв., или 40 млн. лв. в повече от 1960 г. Осигурява се издръжката на нови заведения, в които ще бъдат приети 7 хил. деца, предимно в целодневните и временните детски градини. С това разширение на мрежата и местата в детските градини през 1961 г. ще се обхвалят около 61 на сто от децата на възраст от 3 до 7 години.

През годините на народната власт се създадоха неограничени възможности за развитието и на родната наука. Разкриха се много нови научноизследователски институти, секции, опитни полета и станции. На научните работници се създаде по-добра материална база за научна работа, изразяваща се в удобни помещения, съвременна апаратура и други съоръжения.

Изграждането на материалнопроизводствената база на социализма и комунизма, непрекъснатото развитие на промишлеността, селското стопанство и пр. не могат да се осъществяват без всестраниното развитие на научното дело, на близкия контакт на науката с живота за разрешаването на най-важните проблеми по народното стопанство. Затова по бюджета на държавата се разходват значителни средства за по-нататъшното развитие на ведомствените институти и тези при Българската академия на науките. За развитието на науката без капиталните вложения се предвиждат 570 млн. лв. Само за Българската академия на науките се предвиждат общо към 99 млн. лв., чийто бюджет в сравнение с 1951 г. е нараснал над 7 пъти, а броят на научните работници, заети в поделенията ѝ, възлиза над 1100, или за последните 10 години техният брой се е увеличил около 6 пъти. След като се извършиха и някои структурни промени между научните институти, главната задача сега за нашата наука е да отстрани всички досегашни слабости и да се заеме още по-усилено с разработването на големите и жизнени за народното стопанство проблеми.

Немалко средства се предвиждат и за развитието на културата и изкуството. Предвижда се през 1961 г. разрастването на мрежата на много културно-просветни звена. За издръжката на театри, опери, оркестри, ансамбли, радиоинформацията и телевизията и пр. през 1961 г. ще се разходват към 76 млн. лв., а за библиотеките, музеите, картинните галерии, за поддържане паметниците на културата — 40 млн. лв. Увеличава се мрежата на културните заведения на село. През 1961 г. ще се открият нови 111 кина предимно в селата. Характерно е и развитието на библиотечното дело, което постигна големи успехи през годините на народната власт. Държавните, училищните, учредженските, професионалните и др. библиотеки с книжен фонд над 500 тома надминават вече 6700 с повече от 18,7 милиона тома книги в тях. Това показва, че на всеки жител у нас се падат към 2,4 библиотечни книги, докато в столетия свободно развиващата се наша съседка Турция според данните на ЮНЕСКО се падат по три книги на всеки 100 души, или близо 80 пъти по-малко.

Мрежата на нашите първи културно-просветни огнища — читалищата, почти се удвои в сравнение с 1939 г. По бюджета на държавата за 1961 г. за тази цел се предвиждат 40 млн. лв. С тези средства ще се посрещнат нуждите на читалищата както за нарастването на книжния фонд, така и за разширяване на културно-просветната работа.

За редовната експлоатация на българското радио, телевизия и радиотранслационни възли — осигуряване на допълнителни съоръжения, филмови и магнитофонни ленти и телевизионни постановки, се осигуряват по проектобюджета 34 млн. лева.

Нашето социалистическо здравеопазване в кратък период постигна огромни успехи в разширяване здравната мрежа, в насищане здравните заведения със съвременна медицинска апаратура, в задоволяване болничните и други заведения със здравни работници — висш, среден и медицинско-обслужващ персонал, в даване все по-квалифицирана медицинска помощ на трудещите се.

През 1961 г. се предвижда да се разходват за здравеопазването и физкултурата 1236 млн. лв. срещу очаквано да се разходва през 1960 г. 1164 млн. лв., или 72 млн. лв. повече. С тези средства се осигурява издръжката на предвидените за разкриване по народностопанския план за 1961 г. нови болнични, яслени, родилни и други легла, както и поддържането на здравните заведения. Само за издръжката на постоянните детски ясли за последните две години — 1960 и 1961 г., средствата нарастват от 45 млн. лв. на 81 млн. лв., или с 80 на сто повече.

Трябва да се отбележи, че нашето здравеопазване прониква във всички райони и кътища на страната, докато в капиталистическите страни както здравната мрежа, така и лекарската помощ е съсредоточена предимно в големите градове. Характерен е случаят с Кърджалийски окръг. В миналото в този район е имало съвсем недостатъчна здравна мрежа и медицинска помощ, а сега положението се е подобрило неколккратно. Следните данни убедително говорят за това:

	1944 г.	1961 г.
Болнични легла	60	1116
Яслени легла	—	280
Родилни легла в селата	—	100
Диспансерни легла	—	45
Разни здравни заведения	30	104
Лекарски длъжности	20	254
Среден медицински персонал	34	606

В сравнение с 1944 г. в този район през 1961 г. ще има 18 пъти повече болнични легла, 12 пъти повече лекарски длъжности, 17 пъти повече среден медицински персонал и пр.

Политиката на Партията и Правителството да се създава здравно звено почти във всяко по-голямо населено място способства за по-нататъшно доближаване на безплатното медицинско обслужване до народа.

Сега у нас за безплатната медицинска помощ годишно се разходват на жител към 160 лв. от държавния бюджет, а в ка-

питалистическите страни болните трябва да заплащат големи суми от своя личен бюджет за здравните си нужди. Така, по официални данни в Западна Германия за изследване на един болен във второкласно болнично заведение се заплащат 45 марки, за малка операция — към 155 марки, а след операцията, при 9-дневен престой в болницата, за дежурство, преглед от лекар, превръзки, медикаменти и храна — повече от 240 марки, или общо разход над 440 марки. В една нюйоркска болница в САЩ тези разходи за 7 дни престой възлизат на около 750 долара. Около един милион от американските семейства са принудени ежегодно да разходват за медицинска помощ около половината от своите доходи, а около 2/3 от населението въобще не е в състояние да заплати медицинското обслужване. Очевидно е, че лечението на болните в капиталистическите страни е разорително за семействата, получаващи средни доходи.

Победилният социализъм у нас разреши най-важните въпроси по здравеопазването на народа — безплатната медицинска помощ, пропорционалното насищане със здравна мрежа и легла на всички райони на страната, увеличаване на болничния леглов фонд около 4,5 пъти в сравнение с 1939-г., намаляване на заболяемостта от редица болести, като коремен тиф, петнист тиф, дифтерия и др. В резултат на това смъртността рязко намаля. Немалка роля изиграха за това и нашите здравни работници, чийто брой в сравнение с 1939 г. бе увеличен повече от три пъти.

В буржоазна България имаше малко повече от 800 зъболекари, от които болшинството на частна практика, а само 74 на обществена работа по зъболечението. В продължение на 16 години зъболечението проникна и в най-отдалечените села, промишлени предприятия, мините, училищата и пр. Сега във всички обществени здравни заведения у нас работят 2334 зъболекари, или един зъболекар се пада на 2396 души, докато по данни на световната здравна организация в Англия се пада на 5232, в Италия на 5087, в Турция — на 24 664 жители, а в Иран — на 125 000 жители. Това означава, че успехите на нашата страна и в областта на зъболечението са големи, което е крупно завоевание на социалистическото здравеопазване.

От общата сума на разходите за социално-културните мероприятия най-голяма част обхващат тези за социалното осигуряване, пенсии, помощи и др., за които по проектобюджета за 1961 г. се предвижда сума в размер на 2812 млн. лв. срещу очаквано да се разходва за 1960 г. 2534 млн. лв., или 278 млн. лв. повече. Освен тези средства по фонда за пенсиониране на земеделските стопани-кооператори се предвижда да се разходват още 755 млн. лв. Само за пенсии на работниците и служителите и др. средствата се увеличават от 1328 млн. на 1489 млн. лв. За изплащане помощите за деца се предвижда да се

изразходват 635 млн. лв. За обезщетение при болест, злополука, раждане, бременност и пр. се предвиждат също така значителни суми.

По проектобюджета се отпускат и необходимите средства за издръжката на почивните станции и домове. В тези домове се осигурява почивката и балнеолечението на повече от 260 хил. работници, служители и техните семейства. Срещу минимална такса те прекарват годишния си отпуск в най-хубавите курорти на страната.

Увеличението на разходите за социално-културни мероприятия по държавния бюджет за 1961 г. на 7045 млн. лв. означава, че разходите на държавата на един жител от населението за тези цели ще нараснат в сравнение с 1960 г. с около 80 лв. и ще достигнат към 900 лв. годишно.

По проектобюджета на държавата за 1961 г. се предвижда да се разходват за управлението 757 млн. лв. при относителен дял към общата сума на разходите по бюджета 2,3 на сто.

Другари и другарки народни представители! Постигнатите през последните години успехи в социалистическото строителство у нас са наистина забележителни. Трудещите се с голям успех изпълняват решенията на Седмия конгрес на Партията, поставената от конгреса главна икономическа и политическа задача — да се изгражда с ускорени темпове материално-техническата база на социализма, да се доизгради социалистическото общество в България. В страната кипи нечуван по своя размах и сила творчески труд, кипи съревнование за осъществяване на програмата за икономическото и културно развитие на страната. Още по-прекрасни са перспективите за по-нататъшното развитие на нашата икономика и култура. С помощта на Съветския съюз и благодарение на взаимното сътрудничество с другите социалистически страни у нас в близките години ще бъдат построени редица нови, огромни за нашите мащаби заводи, което ще даде благотворно отражение върху развитието на цялата икономика и подобряване жизненото равнище на народа.

Проектите на държавния народностопански план и на държавния бюджет за 1961 г., които сега разглежда Народното събрание, потвърждават нашето стремително движение напред към завоюването на нови висоти в областта на икономиката и културата.

Както отбеляза първият секретар на ЦК на БКП др. Тодор Живков в своето интервю пред в. „Унита“ през септември т. г., в близкия период „Народна република България“ ще надмине по производство и потребление на промишлени и селскостопански продукти на глава от населението редица развити капиталистически страни. С това тя ще увеличи своя скромнен принос за победата на световната социалистическа

система в нейното мирно икономическо съревнование с капиталистическата система, ще съдействува още по-добре трудолюбивите се в капиталистическите страни нагледно да видят преимуществата на социалистическия строй, да се убедят, че при условията на социализма и малките изостанали страни могат да се развият бързо в икономическо и културно отношение.“

Трудещите се в нашата страна, както и всички трудови хора на земята желаят обаче да бъдат сигурни, че това, което сега строят, няма да бъде поставено под угроза от агресори. Заедно с всички други народи и нашият народ настоява да му бъде гарантиран мирният труд, да бъде установен на земята такъв мир, който повече да не бъде нарушаван от империалистическите авантюристи. Затова нашият народ горещо подкрепя спасителните за човечеството планове на съветското правителство, на пламенния знаменосец на мира Никита Сергеевич Хрущов, за установяване на вечен мир на земята по пътя на всеобщото и пълно разоръжаване на света и изграждане на ефикасен контрол за последователното осъществяване на това разоръжаване. Нашият народ вижда в предложенията на Съветския съюз мъдра и стройна програма за изграждането на отношенията между народите и между държавите на нашата планета върху разумна основа. Провеждането в живота на тия предложения ще доведе до установяване на трайно, взаимно полезно сътрудничество между държавите, на траен мир в света.

Ето защо линията, която следва Народна република България във външната политика, не е временна линия, не е временен лозунг, а както отбелязва другарят Тодор Живков в беседата си с редактора на в. „Вашингтон пост“, „е генерална линия във външната ни политика“.

Нашата страна води последователна политика на мир и добросъседски отношения с всички балкански държави. Правителството на Народна република България е полагало и ще полага и занапред непрестанни усилия за мир и разбирателство със своите съседи. Ние приветствуваме всяко предложение за подобряване на отношенията между държавите с различен обществен строй, в това число и между балканските държави. Много важна стъпка в това направление са започналите в последно време преговори между България и Гърция за уреждане на някои висящи въпроси между двете страни.

Голям тласък на борбата за мир, на обективно необходимото съвместно съществуване между държавите с различен обществен строй ще даде състоялото се през ноември тази година в Москва Съвещание на представители на комунистическите и работническите партии. Това съвещание представлява ярък израз и манифестация на крепко единство и непоколебима сплотеност на марксистко-ленинските партии. Заявлението на Московското съвещание на комунистическите и ра-

Ботническите партии въоръжава комунистите и всички трудещи се с ясна перспектива и ги въодушевява да се борят с още по-голяма енергия и последователност за тържеството на най-хуманните идеи — идеите на комунизма. Заявлението е нова проява на зрелостта на комунистическото движение, нов триумф на марксизма-ленинизма. Решенията на Московското съвещание показват, че комунистите виждат своята историческа мисия в борбата да избавят човечеството от кошмара на нова световна война още в съвременната епоха. Затова в обръщението към народите от целия свят представителите на 81 комунистически и работнически партии отправят страстен и настойчив призив към разума и сърцето на работниците, селяните, тружениците на умствения труд, към всички хора с добра воля в света да се вдигнат на всеобща борба в защита на мира, против опасността от нова световна война. (*Ръкопляскания*)

Другарки и другари народни представители! Представеният за обсъждане и одобрение от Народното събрание проект на държавния бюджет за 1961 г. предвижда да се съберат и да се разходват около 33 милиарда лева. Тази задача безусловно трябва да се изпълни и ще бъде изпълнена, защото от това зависи изпълнението на целите, които са поставени пред страната през 1961 г. Ежедневната борба за изпълнение на финансовата програма на всеки отрасъл на народното стопанство, на всяка стопанска организация, на всяко предприятие, трудово-кооперативно земеделско стопанство, държавно земеделско стопанство и т. н. е от решаващо значение за изпълнението на приходната част на държавния бюджет. През 1961 г. средно всеки ден през годината трябва да постъпят в бюджета на държавата 92 млн. лв., които да се насочат за изпълнението на грандиозната програма за по-нататъшното развитие на нашата икономика, наука, изкуство и култура и за подобряване живота на народа. Главната задача след гласуването на Закона за бюджета е да се осигури своевременното и пълно постъпване в държавния бюджет на приходите от предприятията, стопанските организации и населението. Въпросът обаче не се състои само в това — ритмично и пълно ежедневно да постъпват приходите. Не по-малко важен е и въпросът тези средства разумно и пестеливо да бъдат разходвани. Провеждането на строг режим на икономии при разходване средствата на бюджета трябва да стане закон за всички. Там, където този закон все още не се прилага напълно, се проявяват тенденции към разточителство. Трябва да се създаде атмосфера на непримиримост към ония, които разпиляват народната пара. Борбата за икономии е борба за увеличаване на нашето богатство, борба за движение с по-широки крачки напред към изпълнение величествената програма на Българската комунистическа партия в стопанската и културна област.

Необходимо е финансовите и кредитните органи, а така също органите на Държавната спестовна каса и на Държавния застрахователен институт през 1961 г. да подобрят още повече своята работа и да съдействуват с всички сили за изпълнение и преизпълнение на наредените натрупвания и икономично разходване на материалните и парични ресурси.

Не може да има никакво съмнение, че работниците, кооператорите, народната интелигенция — всички хора на труда в нашата страна, под ръководството на пламенния организатор и вдъхновител на нашето победоносно движение към социализма и комунизма — Българската комунистическа партия, още от първия ден на 1961 г. ще започнат твърдо и неотстъпно да изпълняват поставените задачи и ще осигурят успешното изпълнение на държавния бюджет.

Моля, другарки и другари народни представители, да разгледате и одобрите представения от Правителството проект на държавния бюджет на Народна република България за 1961 година. *(Продължителни ръкопляскания)*

Председател Фердинанд Козовски: *(Звъни)* Петнадесет минути почивка.

(След почивката)

Председател Фердинанд Козовски: *(Звъни)* Заседанието продължава.

Има думата председателят на Комисията по народното стопанство и финансирането др. Димитър Попов да направи съдоклад по законопроекта за народностопанския план за 1961 г.

Димитър Попов: *(От трибуната)* Другарки и другари народни представители! Обсъждането на проектоплана протича в обстановка, когато миролюбивите хора от цял свят, вдъхновени от Заявлението и Обръщението на представителите на комунистическите и работническите партии от 81 страни гледат на нашите социалистически страни като на член отряд в борбата за мир, национална независимост и благоденствие.

Нашата Партия и народната власт са погълнати от грижата за по-нататъшното развитие на социалистическата ни икономика и непрекъснатото повдигане на жизненото и културно равнище на трудещите се. Българският народ се бори за ускоряване икономическото развитие на страната ни и за тази цел той разкрива все нови и нови възможности, все нови и нови резерви.

Планът, който предстои да утвърдим, е нов принос и реален израз на борбата за мир и мирно съвместно съществуване

между държавите, независимо от техния политически строй.

С предлагания план се предвижда максимално развитие на всички отрасли, които добиват и преработват местни суровини, както и пестеливо и рационално използване на вътрешните ресурси на страната.

Другарки и другари народни представители! Комисията по народното стопанство и финансирането и Комисията по просветата и културата и по народното здраве, труда и социалните грижи на съвместно заседание изслушаха подробен доклад от председателя на Държавната планова комисия за основните положения на проектоплана за 1961 г., одобрен от ЦК на БКП и Министерския съвет на съвместно заседание на 1. XII. 1960 г. На отделни заседания комисии подробно разгледаха съответните раздели на проектоплана и отразените в него мероприятия. В резултат на това Комисията по народното стопанство и финансирането в съгласие с другите комисии смята, че внесените за утвърждаване от Народното събрание проектоплан за развитие на народното стопанство през 1961 г. е съставен въз основа на решенията на Партията и Правителството за по-нататъшно индустриализиране на страната и за ускоряване темповете на нашето икономическо развитие и е съобразен с достигнатото равнище на производителните сили у нас.

Предлаганият проектоплан е резултат на усилията на работническите колективи в промишлеността, строителството, селското стопанство, транспорта, министерствата, окръжните народни съвети и др.

Заложените темпове за развитие на промишлеността и селското стопанство осигуряват по-нататъшно увеличение икономическата мощ на страната и нарастване на националния доход, което е сигурна гаранция за повишаване жизненото и културно равнище на трудещите се.

Основните пропорции и съотношения, заложили в проектоплана — производство на средства за производство (група „А“) и производство на предмети за потребление (група „Б“), са 48:52, съотношението между промишленото и селскостопанското производство е 67:33 в полза на промишлеността, разпределението на националния доход между фонда натрупване и фонда потребление — 26,2:73,8. Тези пропорции са правилно установени и са съобразени с решенията на Партията и Правителството за ускоряване темповете на развитие на нашата икономика и повишаване жизненото равнище на трудещите се.

За лимитни капиталовложения в проектоплана са заделени 7816 млн. лв. държавни средства, за капитални вложения в ТКЗС — 860 млн. лв. и кредити за индивидуалното и кооперативно жилищно строителство — 480 млн. лв.

В плана е прокарвана тенденцията средствата да се съсредоточават за изграждане на крупни промишлени обекти, които имат голямо значение за по-нататъшната индустриализация на страната и за развитие на народното стопанство. Това ние считаме за правилно. За да се осигури срочно въвеждане в действие на предвидените мощности за 1961 г. и следващите години, се налага да се ограничава фронтът на строителството, като не се започват много обекти, които не могат да се завършат своевременно.

Първостепенна задача за работниците от всички отрасли и сектори на народното стопанство е да използват най-пестеливо суровините и материалите, с които разполага нашата страна. Друга важна задача е да се достигне и надхвърли предвидената по проектоплана производителност на труда във всички отрасли на народното стопанство, а така също и пестеливото и разумно изразходване на всеки лев.

Заложените с проектоплана задачи в това отношение наистина са напрегнати, но те са реални и изпълними. Това показва и нашият досегашен опит.

С проектоплана по транспорта и предложените мероприятия се осигурява извозването на увеличените в сравнение с 1960 г. товари. Трябва обаче да се отбележи, че и през следващата година ще се срещнат затруднения както по линията на железопътния транспорт, така и в автоtransporta. Това налага Министерството на транспорта и съобщенията да вземе енергични мерки за безупречна работа на всички звена по транспорта.

В съответствие с нарастването на реалния доход на населението расте и потреблението, което се изразява в увеличението на стокооборота. През 1961 г. се предвижда стокооборотът на дребно, както отбеляза др. Станко Тодоров, да нарасне със 7,1%.

Предвидените мероприятия в проектоплана за образованието, културата, здравеопазването и комунално-битовото обслужване на населението са съобразени с нуждите и възможностите на страната. В областта на външния стокообмен с проектоплана се предвижда по-нататъшно разширение на икономическите връзки със страните от социалистическия лагер. Предвижда се и увеличение на стокообмена с новоосвободените страни от Азия и Африка. Външният стокообмен на страната ще се увеличи с 8,9%, над 80% от него ще бъде осъществен със социалистическите страни.

Това отговаря на изискването да се разширяват и укрепват икономическите ни връзки със социалистическия лагер на основата на международното разпределение на труда между нашите братски страни. Същевременно, както отбелязах по-горе, ще търгуваме и с всички други страни, особено с ново-

освободилите се от колониалния гнет държави на основата на взаимна изгода, без всякакви предварителни условия.

Нашият народ, който преживя петвековно турско робство, а след това стана жертва на жестока експлоатация на чужди и наши потисници, с цялата си душа и сърце е на страната на борещите се за освобождение народи.

Ние безрезервно подкрепяме усилията на тези народи да постигнат своето освобождение, а след това да могат да запазят своята независимост. Всички потиснати народи днес знаят, че социалистическият лагер начело със Съветския съюз е надеждна опора за тяхното национално освобождение и за социален прогрес.

Другарки и другари народни представители,

Комисията счита, че проектопланът е правилно съставен и че той е съобразен с реалните възможности за развитие на страната ни през 1961 г. Той ще бъде изпълнен и преизпълнен. Гаранция за това е нашият свободолюбив и трудолюбив народ, нашата славна работническа класа и трудовата интелигенция, гаранция за това е братската взаимопомощ на социалистическите народи и особено всестранната и безкористна помощ, която ни оказва великият Съветски съюз.

Необходимо е всички министерства, ведомства, окръжни народни съвети, управления по промишлеността и ръководители на предприятия и ТКЗС да разработят конкретни мероприятия, с които да се осигури не само изпълнението на плана, но и преизпълнението му.

В Комисията по народното стопанство и финансирането, както и в другите комисии постъпиха редица предложения и искания от министерствата, ведомства, окръжните народни съвети и народни представители. Тези предложения бяха разгледани и съобразно възможностите предлагаме в проектоплана да се внесат следните промени:

1. По промишлеността

1. За да се облекчи отчасти голямото напрежение в плана за добив на въглища на ДМП „Г. Димитров“, предлагаме да се намали добивът на кафяви каменни въглища на окръжния народен съвет — Димитрово, с 50 хи. т и със същото количество да се увеличи добивът на кафяви каменни въглища на ОНС — Кюстендил.

2. Да се намали производството на захар на ОНС — Михайловград, с 2000 т, като се разчете програмата на захарния завод — Лом, на 1350 т дневна преработка на цвекло вместо 1500 т.

3. Без да се изменя предвидената годишна програма, да се преразпредели производството на автомобилни гуми по три-

месечия, като се облекчи с 3000 комплекта планът за I-то тримесечие.

4. Да се намали производството на електромотори на Софийския градски народен съвет с 500 бр. с мощност 110 хил. квт.

Това се предлага за по-точна обвързка с производствените мощности и с капиталните вложения.

5. За да се избегне превозването на работни облекла за миньорите в Смолянски окръг, да се увеличи програмата на ОНС — Смолян, с 2000 хил. лв. за производство на работно облекло за сметка на Софийския градски народен съвет.

6. За да се задоволят по-добре нуждите на населението: да се замени производството на 100 хил. чифта обувки от свинска кожа със сандали и детски обувки;

да се увеличи производството на вълнени тъкани с 50 хил. м, а се намали производството на кече със 70 т.

7. За да се облекчи работата в памуко-тъкачните предприятия и се премахне извънредното работно време за станове, да се намали производството на памучните тъкани с 6000 хил. м и със същото количество тъкани да се намали износът.

8. Да се увеличи обемът на продукцията за кооперативната промишленост на Софийския градски народен съвет с 5000 хил. лв. поради това, че в проектоплана е пропуснато да се предложи програма за кооперация „Билка“ — София.

9. За да се използва по-пълно капацитетът на ДИП „Млада гвардия“ — Хасково, да се увеличи планът на ОНС — Хасково, с 300 бр. тонгопълначни машини за износ.

10. Тъй като ОНС — Плевен, няма да изпълни за 1960 г. производството на компресори, които са много необходими за рудодобивните предприятия, да се увеличи планът на същия окръг за 1961 г. с 14 бр. компресори 40 м³.

11. Да се увеличи планът на ОНС — Бургас, с 900 бр. вентилатори, необходими за окомплектуване на моторните пръскачки, произвеждани от ОНС — Сливен.

12. Да се увеличи програмата на ОНС — Коларовград, с 50 бр. свинехранилки.

13. За по-рационално използване на дървесината в плана за дърводобива да се включи и добивът на сухата и падналата маса.

14. Да се снесе от плана за реализацията на градския народен съвет — Варна, един 5000-тонен кораб, тъй като двигателят за него ще бъде доставен в края на 1961 г. и няма да има възможност той да бъде монтиран.

От това общата промишлена продукция би се намалила с 8000 хил. лв. Вместо това обаче предлагаме да се завиши степента на готовност на заложените в плана кораби за 1962 г. За целта да се увеличи планът за внос с 2500 т прокат и 100 т електроди.

15. Да се увеличи производството на растителни хранителни масла с 1000 тона, които да се предоставят на Министерството на вътрешната търговия за стоковия фонд. Министерството на земеделието и Държавната планова комисия да вземат мерки за увеличаване на посевните площи с още 20 хил. дка слънчоглед, от които 10 000 дка на ТКЗС и 10 000 дка на ДЗС.

16. Програмата за производство на плодови сокове да се прехвърли от Димитровски окръг в Кюстендилски окръг, като предвидената за внос преса се достави на ОНС, Кюстендил.

17. Да се намали с 50 000 кв. м производството на паркет по плана на ОНС — Плевен, като се увеличи производственият план на ОНС — Бургас, с 20 000 кв. м паркет, и на ОНС — Варна, с 30 000 кв. м.

18. За обвързване баланса на дървесината да се намали производствената програма на иглолистните дъски със 73 000 куб. м:

да се увеличи производствената програма: на иглолистните бичени греди — с 50 000 куб. м, на иглолистните траверси за рудертскрепление — с 20 000 куб. м, и съответно да се измени планът за импрегнирането, и на иглолистните трупи — с 16 000 куб. м. Увеличението на иглолистните трупи да стане за сметка на увеличение на лесосечения фонд с 28 000 куб. м стояща маса.

Във връзка с това да се увеличи планът за общата и стоковата продукция на Главното управление на горите с 2200 хил. лв., фондът на работната заплата — със 700 хил. лв. и разходите на производството с 1800 хил. лв.

Да се намали планът за вноса на дървен материал с 50 хил. куб. м иглолистни греди, 20 хил. куб. м иглолистни траверси и 20 хил. куб. м иглолистни трупи. Във връзка с това да се увеличи вносът на иглолистните дъски от 62 хил. куб. м на 135 хил. куб. м.

II. По селското стопанство

1. Във връзка с предложението за увеличение с 1000 т производството на растителни хранителни масла да се увеличи изкупуването на слънчогледово семе с 2900 тона.

2. Да се увеличи с 1500 т планът за изкупуването на фасул от личните стопанства на кооператорите и частните земеделски стопани. Изкупуването да се възложи на ЦКС, а с изкупените количества да се увеличи стоковият фонд за по-добро задоволяване нуждите на населението.

3. Да се намали изкупуването на месо от едър рогат добитък на Благоевградски окръг със 100 т и да се увеличи изкупуването на Кърджалийски и Хасковски окръг с по 50 тона.

4. Да се увеличи изкупуването в национален мащаб на други зеленчуци с 6800 тона.

III. По народната просвета и култура

За да се задоволят нуждите от прогимназиални учители — да се увеличи приемането и общият брой на курсистите в учителските институти с още 1050 души.

IV. По капиталните вложения

1. В рамките на предвидените по плана за Комитета по промишлеността капитални вложения чрез вътрешни размествания да се осигурят 4000 хил. лв. за доокомплектуване на съществуващите мебелни предприятия в страната, налагащо се от увеличаването на плана за износа на мебели.

2. В рамките на общия план по капиталните вложения за сметка на обекти без проектосметни документации да се включи в плана довършването на шперплатния цех към ДИП „Полковник Абаджиев“ — Тетевен, като материалите се осигурят в рамките на предвидените за ОНС, Ловеч.

3. Капиталните вложения за рудник „Влайков връх“ и обогатителната фабрика към него да се прехвърлят от плана на ОНС — Пазарджик, в плана на Комитета по промишлеността с оглед оказване на по-квалифицирана помощ при проектирането и строителството от страна на специалистите при комитета.

4. Да се предвиди доставка от Австрия на поролитови филтри за разширението на химкомбината „Сталин“ на стойност 442 хил. валутни лева. Средствата да се осигурят от предвидената по плана валута по позицията „други плащания“.

5. Да се предвидят в плана 1500 хил. лв. за доставка на вносно оборудване за лаборатория по автоматика към Комитета по промишлеността. Оборудването да се монтира в съществуващи помещения. Средствата да се вземат от предвидените за ДИП „1-ви май“ — Плевен.

6. Да се предвидят 1000 хил. лв. за винарската изба на Министерството на вътрешната търговия в гр. Лясковец, като се намалят предвидените капитални вложения за спиртоварната в гр. Павликини с 682 хил. лв. и за избата в тунели — Коларовград, с 318 хил. лв.

7. В рамките на плана по капиталните вложения на Министерството на вътрешната търговия да се осигурят 700 хил. лв. за месокомбината в гр. Коларовград.

8. Да се увеличат капиталните вложения на ОНС — Коларовград, с 1100 хил. лв. за доставка на две преси за тухли —

400 хил. лв., и за училищна сграда в с. Загориче, Коларовградско — 700 хил. лв., като обектът стане преходен за 1962 г. Средствата да се вземат от предвидените по плана за ДИП „1-ви май“ — Плевен.

9. Да се предвиди допълнително доставка на 20 броя коли ГАЗ—69 и 3 броя камиони за Главно управление на горите на стойност 748 хил. лв. Средствата да се вземат от предвидените за ДИП „1-ви май“ — Плевен.

За нуждите на таксиметровите служби да се доставят на СГНС 20 леки коли и по 10 за градските народни съвети в Пловдив и Варна.

10. В рамките на общите капиталовложения на Министерството на земеделието да се осигурят 2000 хил. лв. за корекция на река Мандрица, 900 хил. лв. за дооборудване със съоръжения и помпи на напоителната система „Карабоаз“ и 500 хил. лв. за довършване на напоителната система „София“.

11. Да се включи в плана по проучване и проектиране изготвянето на типови проекти за птичарници и пилчарници за сметка на други обекти по плана на Министерството на земеделието.

12. За сметка на вътрешни размествания в плана по капиталните вложения на Министерството на транспорта и съобщенията да се осигурят 1600 хил. лв. за доставка на една 24-канална високочестотна телефонна уредба, за да не се намалят каналите по телефонната връзка София — Пловдив.

13. Към обекта удвояване на жп. линия София—Мездра да се включи като подобект научноизследователски институт по транспорта със сметна стойност 1037 хил. лв. Средствата и материалите да се осигурят за сметка на икономии от същия обект.

14. Да се включи в плана по капиталните вложения на Министерството на транспорта и съобщенията удължаване на пътническите коловози и перона на гара Варна със сметна стойност 2980 хил. лв., като средствата се вземат от предвидените за 500-тонния кораб местно производство, а материалите — в рамките на предвидените за министерството.

15. Да се увеличат средствата по капиталните вложения на Министерството на просветата и културата с 3400 хил. лв. за построяване през 1961 г. на студентски стол в София. Средствата да се вземат от предвидените суми за подобряване материалното положение на студентите, а материалите да се осигурят от предвидените по плана на СГНС и от Министерството на вътрешната търговия.

16. Да се увеличи планът по капиталните вложения на БАН с 2000 хил. лв. за започване строежа на Химически институт със сметна стойност 9000 хил. лв. Средствата и материалите да се вземат от предвидените на Комитета по промишлеността

за строеж на химически заводи предимно чрез съкращаване на излишни разходи по документациите за тези обекти.

Със същата сума да се намалят капиталовложенията на Комитета по промишлеността.

17. Да се увеличат с 200 хил. лв. проучвателните и проектантски работи на института „Здравпроект“ с цел да се изготвят проекти за технически институт на БАН. Средствата да се вземат от бюджета на БАН.

18. Да се увеличат средствата по капиталните вложения за строителство на училища с 3000 хил. лв., като средствата се разпределят по окръзи от Министерството на просветата и културата.

Строителството да се осъществи предимно с местни материали и в рамките на предвидените по плана за материално-техническо снабдяване на окръзите.

19. Да се увеличат с 500 хил. лв. капиталовложенията за машини и съоръжения на Министерството на народното здраве и социалните грижи за доставка на кувиози за недоносени деца, изкуствено сърце, изкуствен бъбрек и други необходими апаратури.

20. Да се включи в плана за проучване и проектиране на Министерството на народното здраве и социалните грижи обектът балнеолечебница в гр. Кюстендил с обем на работа 80 хил. лв.

21. Да се увеличат със 750 хил. лв. капиталните вложения на ЦС на ТПК от собствени средства за доставката на 10 броя машини за химическо чистене и на 10 броя гладачни машини.

22. Да се включи в плана за проектиране на „Главпроект“ изготвянето на проекти за пристройка към сградата на Националния съвет на Отечествения фронт с обем на работа 25 хил. лв.

23. В рамките на капиталовложенията на Кюстендилски окръг да се заделят 200 хил. лв. за започване строежа на хотел в гр. Кюстендил със сметна стойност 2500 хил. лв., като през годината се потърсят и допълнителни средства.

24. Чрез вътрешни размествания по плана на окръжния народен съвет — Кюстендил, да се увеличат средствата за напорния резервоар за водоснабдяването на гр. Кюстендил със 176 хил. лв.

25. Да се увеличи планът по капиталните вложения на Пазарджишки окръг с 1000 хил. лв. за довършване пътя Панагюрище — Копривщица с местни материали.

26. Да се увеличат капиталовложенията на окръжния народен съвет — София, с 500 хил. лв. за строеж на баня в гр. Ихтиман със сметна стойност 1200 хил. лв.

27. Да се включи в плана по проучване и проектиране с 500 хил. лв. проучването на втора жп. връзка през Балкана,

като средствата се осигурят от икономии по бюджета на Министерството на транспорта и съобщенията за 1961 г.

28. Да се увеличи обемът на проучвателните и проектантските работи на проектантския институт „Водпроект“ с 4000 хил. лв., като допълнителните обекти се съгласуват с Държавната планова комисия.

Необходимият фонд работна заплата и другите разходи да се осигурят от средствата по бюджета на Министерството на земеделието.

29. Да се коригират сметните стойности на обектите по плана на Министерството на просветата и културата, както следва:

а) студентско общежитие, II комплекс, блок I, София, от 3500 хил. лв. на 4500 хил. лв., като обектът стане преходен за 1962 г.;

б) закрыта спортна зала — София, от 8000 хил. лв. на 8600 хил. лв.;

в) тенис-база — София, от 1500 хил. лв. на 2400 хил. лв.;

г) тренировъчен салон — София, от 3276 хил. лв. на 3470 хил. лв.

Недостигът от средствата за завършване на последните три обекта през 1961 г. да се попълни от постъпленията на Спортния тотализатор, предназначени за строителство на БСФС;

д) физико-математическия факултет — София, от 23 100 хил. лв. на 26 700 хил. лв., без да се осигуряват допълнителни средства за 1961 г.;

е) постоянен цирк — София, от 2500 хил. лв. на 3170 хил. лв. Недостигащите средства да се осигурят в рамките на плана по капиталните вложения на Министерството на просветата и културата за 1961 г.;

ж) висш институт по механизация и електрификация на селското стопанство—Русе, от 18 100 хил. лв. на 18 480 хил. лв.

30. Да се увеличат с 200 хил. лв. капиталните вложения на ОНС — Търговище, за електрифициране на селища в рамките на предвидените по плана на окръга материали.

31. Да се увеличат капиталните вложения на ОНС — Враца, с 300 хил. лв. за укрепителни мероприятия в гр. Оряхово в рамките на предвидените материали по плана на окръга.

32. Да се увеличат с 380 хил. лв. капиталните вложения на ОНС — Михайловград, за построяване на мост на река Бързия край с. Комарево, като материалите се осигурят от предвидените по плана на окръга.

33. Да се увеличат с 800 хил. лв. капиталните вложения на ОНС—Бургас, за корекция на реките Факийска и Грудовска, като материалите се вземат от предвидените на окръга.

34. Да се включи по плана за капиталните вложения на ОНС—Пазарджик, строителството на музей в гр. Панагюри-

ще със сметна стойност 600 хил. лв. Средствата да се осигурят от окръжния народен съвет от предвидените му средства по бюджета, а материалите от тези, предвидени по плана на окръга.

В рамките на плана по капиталните вложения на същия окръг да се включи разширението на хавлиената фабрика — ДИП „Оборище“ в гр. Панагюрище със сметна стойност 1000 хил. лв.

35. Да се включи в плана по капиталните вложения на Управлението на пътищата строителство на мост над река Искър по пътя София—Свиленград със сметна стойност 1000 хил. лв., като с толкова се намали лимитът на пътя Асеновград—Чепеларе.

36. Да се увеличи планът по капиталните вложения на ОНС—София, с 200 хил. лв. за пристройка към училището в с. Долна баня, като материалите се осигурят в рамките на предвидените на окръга.

Да се разреши на Софийския окръжен народен съвет съгласувано с Държавната планова комисия да направи вътрешни размествания в плана по проучвателните и проектантските работи.

37. Да се разреши на Централния кооперативен съюз да построи обектите в Кричим, Хисаря, Кубрат, Дулово, Нови пазар, Девин и Пловдив, стойността на които надвишава 400 хил. лв., по извънлимитен начин.

38. Да се увеличи обемът на проучвателно-проектантските работи на Министерството на вътрешната търговия с 395 хил. лв.

39. Да се увеличи обемът за проучвателните и проектантските работи на ГНС—Пловдив, за проектиране на индивидуално и кооперативно жилищно строителство с 300 хил. лв.

40. Да се увеличи обемът на проучвателните и проектантските работи на Министерството на вътрешните работи със 100 хил. лв.

Трябва да кажем, че най-много искания и предложения постъпиха по капиталните вложения, които се свеждат до това да се отпуснат повече средства за строителство. В основата си тези искания са основателни и целесъобразни. Комисията обаче не можа да намери допълнителни ресурси от строителни материали и средства за увеличаване обема на капиталните вложения.

При това положение, за да се удовлетворят тези искания, трябва или да се спре строителството на някой крупен национален обект, или да се намалят техните лимити, или лимитите на някои пускови обекти. Но това ще означава да се подрони базата за нашето по-нататъшно развитие, да се разшири фронтът на строителството и неоправдано да се проточи въвеждането в действие на необходимите за народното стопанство

нови производствени мощности. Комисията смята, че това няма да бъде правилно, затова предлага неудовлетворените искания да се изпратят на Министерския съвет и Държавната планова комисия, които през течение на годината, ако се окажат допълнителни възможности, да ги включат в плана за решаване или пък да ги предвидят в перспективния план за решаване в близките години.

Освен това комисията прави следните конкретни препоръки:

1. Държавната планова комисия и Комитетът по промишлеността в рамките на плана по капиталовложенията през 1961 г. по плана на комитета да потърсят възможности за строителство на цехове за нови химически производства, в това число и за строежа на тунелна пеш за домашен порцелан.

2. За довършването на депозитната изба на пивоварната фабрика в гр. Стара Загора Държавната планова комисия и Министерството на вътрешната търговия през годината да потърсят източници за осигуряване на необходимите средства и материали.

3. От реализиране икономии по плана за строителство и от изпълнението на производствената програма Държавната планова комисия да обезпечи през 1961 г. необходимите материали за строителство на складове за търговията и консервните предприятия.

4. Държавната планова комисия и Министерството на транспорта и съобщенията през годината да потърсят средства и материали за започване строителство на авторемонтни бази в София и Ямбол.

5. Държавната планова комисия да осигури необходимите средства през първото тримесечие на 1961 г. за довършването на общежитието в Глогова махала — гр. Ловеч.

6. Държавната планова комисия и Комитетът по промишлеността да обезпечат изработването и предаването до началото на съответното тримесечие на машините и съоръженията, на които е заложена производствена програма за тези машини.

7. Комитетът по промишлеността да построи нефтопровода Шабла—Каварна в рамките на предвидените по плана средства и материали за геологопроучвателни работи.

8. Министерството на външната търговия и Комитетът по промишлеността да намерят начин да внесат една машина-преса за производство на алуминиеви туби и съответното количество алуминий за сметка на валутата, получена от износа на оловото, предназначено за производство на оловни туби.

9. Държавната планова комисия, Министерството на вътрешната търговия, Министерството на земеделието и Комитетът по промишлеността да потърсят през течение на годината

възможности да увеличат ресурсите, а Министерството на вътрешната търговия и Министерството на външната търговия по линията на ширпотреба да вземат мерки да се внесат допълнителни количества месо и риба от Съветския съюз за нуждите на населението.

10. Министерството на вътрешната търговия и Министерството на външната търговия да вземат мерки за внос на още 1000 т маслини за нуждите на населението срещу износ на стоки, предназначени за населението.

11. Министерството на външната търговия в рамките на предвидените средства за доставка на товарни автомобили да потърси възможност за доставката на повече самосвали, необходими за нуждите на строителството.

12. Количеството от изпълнението на плана за изкупуването на мляко и млечни продукти през течение на годината да се предостави на Министерството на вътрешната търговия за стоковия фонд, като 30% от изпълнението се предостави на окръга-изпълнител.

13. Държавната планова комисия да потърси възможности през годината за увеличаване на лимита за укрепителни работи по река Марица в района на гр. Свиленград.

14. След изготвяне на проектометри документи за сграда на проектантския институт „Заводпроект“ Комитетът по промишлеността и Държавната планова комисия да потърсят възможности за започване на строежа през годината.

15. Държавната планова комисия при съставяне на проектоплана за 1962 г. да потърси възможност за включване строеж на гараж за дипломатическия корпус и за завършването на започнатата училищна сграда в гр. Чирпан.

Докладваните предложения по проектоплана, ако бъдат приети от Народното събрание, ще намерят съответно отражение в цифровите показатели на законопроекта, които изменения ще докладваме при гласуването му.

Освен това предлагаме за по-голяма точност в чл. 2 на законопроекта думите „на промишлената продукция“ да се заменят с думите „на планираната промишлена продукция“; в чл. 13 думите „за културно-битово строителство“ да се заменят с думите „за културно-битово и друго строителство“; в чл. 14 накрая да се посочи вместо чистата площ общата жилищна площ, която ще бъде застроена през годината, както е отразявана досега в плана, като думите „893 хил. м² жилищна площ се заменят с думите „1800 хил. кв. м застроена жилищна площ“, а в чл. 20 накрая за пълнота да се добавят думите „и канализационна мрежа не по-малко от 60 км“.

Другарки и другари народни представители! Комисията по народното стопанство и финансирането съгласувано с Комисията по просветата и културата, Комисията по народното здраве, труда и социалните грижи и Законодателната коми-

ския предлага Народното събрание да гласува законопроекта за държавния народностопански план за 1961 г. с допълненията и измененията, които прочетох. (*Ръкопляскания*)

Председател Фердинанд Козовски: Има думата подпредседателят на Комисията по народното стопанство и финансирането др. Никола Мирчев да направи съдоклад по законопроекта за бюджета на Народна република България за 1961 г.

Никола Мирчев: (*От трибуната*) Другарки и другари народни представители! Проектът на бюджета на държавата за 1961 г., който се разглежда от Народното събрание, е документ с изключително голямо значение за по-нататъшното развитие на нашата страна. Той дава конкретен израз на политиката на Партията и Правителството за социалистическото строителство в страната ни през следващата година, обезпечава необходимите средства за провеждане на набелязаните мероприятия във всички отрасли на нашия стопански и културен живот и представлява директива за действие през годината на всички органи на държавната власт и управление в страната.

Комисията по народното стопанство и финансирането при Народното събрание съгласувано с останалите комисии, които изброи др. Попов, разглежда внимателно проекта на държавния бюджет за 1961 г. и намира, че той е изграден в пълно съответствие с проекта на народностопанския план. С него се осигурява финансирането на всички мероприятия, набелязани по проекта на плана за 1961 г., и цялата дейност на държавата в областта на вътрешната и външната политика.

Държавният бюджет за 1961 г. се предлага за одобрение от Народното събрание по приходите на сума 33 156,4 млн. лв. и по разходите на 32 928,5 млн. лв., или с превизионие на приходите над разходите в размер на 227,9 млн. лв. В сравнение с 1960 г. приходите нарастват с 2431 млн. лв., или със 7,9 на сто, а разходите — с 2399,5 млн. лв., или със 7,9 на сто.

Както е известно, характерна особеност на социалистическия бюджет е постоянното нарастване на постъпленията от народното стопанство. Тази особеност е отразена и в проекта на държавния бюджет за 1961 г. на нашата страна. От общия размер на приходите — 33 156,4 млн. лв., приходите от народното стопанство достигат 25 594,4 млн. лева, или 77,2 на сто.

Трябва да отбележим, че в приходната част на проекта на бюджета за 1961 г. в сравнение с 1960 г. постъпленията от данъци от населението се увеличават от 1564 млн. лв. на 1810 млн. лв. Това обаче е свързано не с увеличаване на данъците, а с увеличаване броя на заетите на работа лица и пре-

ди всичко с даденото през 1960 г. увеличение на заплатите на работниците и служителите. Тук изпъква коренното различие на нашия държавен бюджет от бюджетите на капиталистическите страни, в които данъците от населението непрекъснато се увеличават.

Комисията намира, че приходната част на проекта на бюджета е доста напрегната, но реална и изпълнима. Данните за изпълнението на държавния народностопански план и бюджета на държавата за изтеклите месеци на 1960 г. показват изпълнение и преизпълнение на плана и бюджета по основните показатели. Ежедневно в пресата се съобщава, че отделни окръзи и колективи на множество предприятия, трудово-кооперативни земеделски стопанства и др. са изпълнили годишните си планове предсрочно, като до края на годината ще дадат на народното стопанство надпланова продукция, а за бюджета — допълнителни средства. Това показва, че поставената от Партията задача за ускорено развитие на страната е станала плът от плътта и кръв от кръвта на трудещите се в нашата страна. Очертаващото се благоприятно изпълнение и преизпълнение на плана и бюджета за 1960 г. е добра основа, върху която е изграден проектът на бюджета на държавата за 1961 г.

Както изнесе в доклада си и министърът на финансите др. Кирил Лазаров, от общия обем на разходите по бюджета 21,2 млрд. лв. се насочват за финансиране на народното стопанство, 7 млрд. лв. — за финансиране на социално-културните мероприятия и само 756,9 млн. лв. за издръжка на органите на управлението. Това означава, че 92,5 на сто от всички разходи на бюджета на държавата се насочват за по-нататъшното развитие с ускорени темпове на отраслите на промишлеността, селското стопанство, транспорта и социално-културните мероприятия — просветата, науката, културата, здравеопазването и т. н. То говори за творческия характер на проекта за бюджета за 1961 г. и отразява миролюбивата политика на Народна република България, която няма други цели освен благосъстоянието на народа.

За по-нататъшното развитие на народното стопанство за 1961 г. са предвидени капитални вложения в размер на 7816 млн. лв., от която сума от бюджета ще се разходват 5355 млн. лв., от амортизационни отчисления — 1887 млн. лв. и 267 млн. лв. — от собствени средства на предприятията и стопанските организации. Преобладаващата част от средствата за капиталовложения ще се насочи за по-нататъшното развитие на промишлеността. Така за електроизграждане се предвиждат 710 млн. лв.; за каменовъглената промишленост 667,5 млн. лв.; за металообработващата промишленост и машиностроенето 397,8 млн. лв. и т. н.

Другарки и другари народни представители! Всяка изминала година дава нови доказателства и потвърждава правота-

та на генералната линия на Партията, която придава първостепенно значение на развитието на промишлеността, особено на тежката промишленост, която е основа на социалистическата икономика. В съответствие с това в проектобюджета за 1961 г. се предвижда от общата сума за финансиране на народното стопанство 4,8 млрд. лв. да се насочат за по-нататъшно развитие на промишлеността. Към тях, като прибавим и 2,8 млрд. лв., които предприятията разходват от вътрешни ресурси, общата сума за финансиране на промишлеността през 1961 г. ще възлезе на 7,6 млрд. лв. Във връзка с това предвижда се през 1961 г. общата промишлена продукция да достигне 55 млрд. лв., или около 14 пъти повече в сравнение с 1939 г.

Както вече отбелязах, трудовите колективи на немалък брой предприятия и стопански организации с ентузиазъм дадоха обещание и изпълниха предсрочно производствените си и финансови планове за 1960 г., като разкриха допълнителни резерви за ускореното развитие на нашето народно стопанство. Няма съмнение, че през 1961 г. трудовите колективи с още по-голямо себепристрастие ще водят борба за изпълнение и преизпълнение на поставените им задачи. Налага се обаче и всички партийни, държавни и стопански ръководители да положат усилия и окажат конкретна помощ на трудовите колективи в изпълнението и преизпълнението на плановете.

Независимо от големите успехи, постигнати от нашите промишлени предприятия през 1960 г., все още се срещат предприятия, които не изпълняват производствените си планове и следователно задълженията си към бюджета. Допускат се организационни слабости, в някои предприятия има натрупани свръхнормативни запаси, недоброкачествени и бракувани стоки, липсва достатъчно грижа за снижение себестойността на продукцията и повишаване производителността на труда, както и други, които министърът на финансите посочи подробно в доклада си. Премахването на тези слабости е безусловно необходимо за постигането на още по-големи успехи през следващата година.

Големи грижи полагат Партията и Правителството за развитието на нашето селско стопанство. Реален израз на тези грижи са предвидените по проекта на бюджета за 1961 г. 3100 млн. лв., които обезпечават по-нататъшното развитие на селското стопанство, укрепването на трудово-кооперативните земеделски стопанства, подобрене машинния парк на машинно-тракторните станции, увеличаване на поливните площи, подготовката на селскостопански специалисти и т. н. Освен това предвижда се Българската инвестиционна банка да отпусне на трудово-кооперативните земеделски стопанства кредити за строителство, трайни насаждения и други на обща

сума 860 млн. лв независимо от собствените средства в размер на 1351 млн. лв., които ще се вложат за тези цели.

Несъмнено е, че разумното използване на тези средства ще увеличи доходите на трудово-кооперативните земеделски стопанства и кооператорите. Успоредно с влагането на средствата обаче трябва още повече да се внедрят във всички сектори на селскостопанското производство достиженията на науката, агротехниката, опитът на първенците за високи добиви и прочее.

Проектът на бюджета за 1961 г. обезпечава 7045 млн. лв. за финансиране на социално-културните мероприятия, или в повече с 618 млн. лв. в сравнение с 1960 г. С тези средства ще се финансира голямата мрежа от училища, детски градини, родилни домове, болници, висши учебни заведения и т. н. За развитието на науката в проекта се предвижда да се разходват 570 млн. лв., или в повече от 1960 г. с 64 млн. лв. Наред с това обаче се налага нашите научни институти и висши учебни заведения да свържат научноизследователската си дейност през 1961 г. по-тясно с живота, за да дадат по-реален принос за стопанското и културното строителство, набелязано по плана и бюджета.

За издръжка на органите на държавната власт, на държавното управление и на съдилищата и прокуратурата в проекта на бюджета се предвиждат 757 млн. лв., което представлява 2,3 на сто от общия обем на разходите. Наред с успехите по опростяване и усъвършенстване на управленческия апарат налага се да продължи линията за поевтиняването, като се пресече тенденцията, която все още съществува в някои министерства, ведомства и народни съвети към увеличаване на щата. Подобряване услугите на населението и ръководството на стопанските организации, учрежденията и предприятията трябва да стане чрез премахване излишните формалности, дублиращите се звена, подобряване организацията на работата и прочее.

Другарки и другари народни представители! Поставените от народностопанския план и бюджета за 1961 г. задачи изискват от ръководителите на министерствата, ведомствата, народните съвети, стопанските организации и предприятията да използват предоставените им средства най-рационално, по тяхното пряко предназначение, като се търси най-голям ефект от всеки лев.

Все още се срещат редица недостатъци — не се използват правилно машините, нарушава се трудовата дисциплина, разходват се средства за нецелесъобразни разходи, луксове и излишества, разхищават се суровини и материали и т. н. Отстраняването на тези недостатъци ще даде възможност с предвидените по проекта на бюджета на държавата за 1961 г. средства да се осъществят всички задачи, набелязани в държавния

народностопански план, и да не се нарушава в никаква степен нормалната работа на стопанските предприятия и бюджетните учреждения.

Необходимо е още повече да се повиши държавната, финансовата и трудовата дисциплина, да се мобилизира целият трудов народ за изпълнение и преизпълнение на производствените и финансовите планове по всички показатели.

Разглежданият проект на държавния бюджет за 1961 г. предвижда да се мобилизират от народното стопанство и от останалите приходни източници крупни средства, които са предназначени за изпълнение на набелязаната от Партията и Правителството грандиозна програма за по-нататъшно стопанско и културно строителство и повишаване материалното благосъстояние на трудещите се. Това изисква да се полагат системни грижи за изпълнението на производствените и финансовите планове на предприятията и ритмично внасяне на приходите в бюджета.

Както посочих вече, проектът на бюджета за 1961 г. е твърде напрегнат, но е напълно реален и изпълним. За неговото благополучно изпълнение е необходимо да се мобилизират усилията на целия народ, за която цел ние всички трябва да вземем най-активно участие.

Другарки и другари народни представители! Комисията по народното стопанство и финансирането разгледа отчета за изпълнението на държавния бюджет за 1959 г. и предлага да бъде утвърден така, както е представен от Министерския съвет, а именно:

По приходите на сума — 27 024,5 млн. лв.

По разходите на сума — 26 265,1 млн. лв.

с превишение на приходите над разходите 759,4 млн. лв.

Другарки и другари народни представители! Комисията по народното стопанство и финансирането при Народното събрание разгледа в няколко заседания внесените от Министерския съвет в Бюрото на Народното събрание проект на бюджета на Народна република България за 1961 г.

Комисията проучи обстойно проектобюджетите на отделните министерства, ведомства, сборните проектобюджети на окръжните народни съвети и взаимоотношенията на предприятията с бюджета и констатира, че приходите по проектобюжета на държавата за 1961 г. са правилно изчислени и предвидени, като е дадено достатъчно напрежение на плана за постъпленията.

Разгледаха се също така подробно и разходите, планирани по проектобюджетите на министерствата, ведомствата и окръжните народни съвети, и по финансовите планове на

предприятията и се намери, че тези разходи отговарят на нуждите.

Комисията по народното стопанство и финансирането, след като разгледа и предявените пред нея искания от някои министерства, ведомства и окръжни народни съвети и отделни народни представители за допълнителни средства за неотложни мероприятия, съгласувано с Комисията по просветата и културата, Комисията по народното здраве и социалните грижи и Законодателната комисия предлага да се направят следните изменения:

1. Да се намалят предвидените средства по проектобюджетите на министерствата и ведомствата за непроизводителни разходи, както следва:

От проектобюджета на Българската академия на науките — 550 хил. лв.

От проектобюджета на Комитета по промишлеността — 300 хил. лв.

От проектобюджета на Държавната планова комисия — 150 хил. лв.

От проектобюджета на Централното статистическо управление — 300 хил. лв.

От проектобюджета на Министерството на външната търговия — 400 хил. лв.

От проектобюджета на Министерството на вътрешната търговия — 500 хил. лв.

От проектобюджета на Министерството на транспорта и съобщенията — 200 хил. лв.

От проектобюджета на Министерството на земеделието — 70 хил. лв.

От проектобюджета на Министерството на финансите — 3400 хил. лв.

2. Да се увеличат средствата по проектобюджетите на министерствата, ведомствата и окръжните народни съвети, както следва:

На Министерството на вътрешната търговия — с 300 хил. лв., от които 200 хил. лв. за премиране на търговските работници при изпълнение на плановете по стокооборота на едро и дребно и 100 хил. лв. за проектопроучвателни работи.

На Министерството на вътрешните работи — 20 хил. лв. за проектопроучвателни работи.

На Главното управление на горите — със 70 хил. лв. за субсидия на списанието „Гори и горска промишленост“.

На Министерството на народното здраве и социалните грижи — със 500 хил. лв. капитални вложения за покупката на изкуствено сърце, изкуствен бъбрек, кувози за недоносени деца и други уреди и апарати.

На Министерството на просветата и културата — с 6500 хил. лв., от които 100 хил. лв. за нуждите на Музея на

революционното движение в София, 3400 хил. лв. капитални вложения за построяване на студентски стол във връзка с Универсиадата и 3000 хил. лв. за строеж на училища.

На окръжния народен съвет — град Пазарджик — с 80 хил. лв. за проектиране на балнеосанаториум в град Кюстендил.

На градския народен съвет — град София — със 1500 хил. лв. за благоустрояване на новостроящите се комплекси и сградите, свързани с Универсиадата.

На окръжния народен съвет — град Пазарджик — с 1000 хил. лв. за довършване пътя Панагюрище — Копревщица.

На окръжния народен съвет — град Бургас — с 800 хил. лв. капитални вложения за корекция на реките Факийска и Грудовска.

На окръжния народен съвет — град Варна — с 200 хил. лв. за направа път от с. Солник до с. Горица.

На окръжния народен съвет — град Враца — с 300 хил. лв. за укрепителни работи в град Оряхово.

На окръжния народен съвет — град Михайловград — с 380 хил. лв. капитални вложения за постройка мост на река Бързия при с. Кумарево.

На окръжния народен съвет — град Смолян — с 200 хил. лв. за провеждане курсове за повдигане бита на селската жена.

На окръжния народен съвет — град София — със 700 хил. лв. капитални вложения, от които 200 хил. лв. за пристройка на училище в с. Долна Баня и 500 хил. лв. за постройка баня в град Ихтиман.

На окръжния народен съвет — град Търговище — с 200 хил. лв. капитални вложения за електрифициране на населени места.

3. Да се увеличат сборните проектобюджети на окръжните народни съвети за допълнителна субсидия на народните читалища, както следва: Благоевград — 50 хил. лв.; Видин — 50 хил. лв.; Враца — 50 хил. лв.; Димитрово — 150 хил. лв.; Кюстендил — 150 хил. лв.; Кърджали — 100 хил. лв.; Ловеч — 50 хил. лв.; Разград — 100 хил. лв.; Русе — 50 хил. лв.; Силистра — 50 хил. лв.; Сливен — 50 хил. лв.; Смолян — 50 хил. лв.; Стара Загора — 50 хил. лв.; Търговище — 50 хил. лв.

4. Да се увеличат сборните проектобюджети на окръжните народни съвети за провеждане благоустройствени и комуналино-битови мероприятия, както следва: Благоевград — 664 хил. лв.; Бургас — 722 хил. лв.; Варна — град — 297 хил. лв.; Варна — окръг — 452 хил. лв.; Видин — 451 хил. лв.; Враца — 729 хил. лв.; Габрово — 366 хил. лв.; Димитрово — 429 хил. лв.; Коларовград — 527 хил. лв.; Кюстендил — 458 хил. лв.; Кърджали — 583 хил. лв.; Ловеч — 506 хил. лв.; Михай-

ловград — 573 хил. лв.; Пазарджик — 619 хил. лв.; Плевен — 769 хил. лв.; Пловдив — град — 609 хил. лв.; Пловдив — окръг — 720 хил. лв.; Разград — 444 хил. лв.; Русе — 558 хил. лв.; Силистра — 389 хил. лв.; Сливен — 461 хил. лв.; Смолян — 343 хил. лв.; София — град — 1486 хил. лв.; София — окръг — 764 хил. лв.; Стара Загора — 749 хил. лв.; Толбухин — 535 хил. лв.; Търговище — 409 хил. лв.; Търново — 814 хил. лв.; Хасково — 649 хил. лв. и Ямбол — 545 хил. лв.

5. Предложените увеличения на разходите по проектобюджетите на министерствата, ведомствата и окръжните народни съвети да се покрият в размер на 5870 хил. лв. от намаленията, посочени в точка 1 на настоящите предложения, и 25 500 хил. лв. от превишението на приходите над разходите по републиканския бюджет.

При това положение превишението на приходите над разходите по републиканския бюджет се установява в размер на 202 407 хил. лв.

Поради предлаганите изменения в разходите по проектобюджетите на министерствата, ведомствата и окръжните народни съвети в членове 1, 3, 4, 5, 6 и 7 от законопроекта да се направят следните изменения:

1. В чл. 1 сумата на разходите от 32 928 492 хил. лв. да се увеличи на 32 953 992 хил. лв., а сумата на превишението от 227 907 хил. лв. да се намали на 202 407 хил. лв.

2. В чл. 3 сумата 21 187 357 хил. лв. да се увеличи на 21 215 931 хил. лв.

3. В чл. 4 сумата 7 045 176 хил. лв. да се намали на 7 042 372 хил. лв.

4. В чл. 5 сумата 756 992 хил. лв. да се намали на 756 702 хил. лв.

5. В чл. 6 сумата на разходите по републиканския бюджет от 23 379 273 хил. лв. да се увеличи на 23 404 773 хил. лв., а превишението на приходите над разходите да се намали от 227 907 хил. лв. на 202 407 хил. лв.

6. В чл. 7 сумата на приходите и разходите по бюджетите на народните съвети от 8 032 593 хил. лв. да се увеличи на 8 056 573 хил. лв., а сумата на субсидията от републиканския бюджет от 800 142 хил. лв. да се увеличи на 824 122 хил. лв.

Другарят Димитър Попов докладва предложенията на Комисията по народното стопанство и финансирането по проекта на държавния народностопански план за 1961 г. Комисията предлага да се внесат в проектоплана редица изменения и размествания и да се включат някои нови обекти. Ако предложенията на комисията бъдат приети от Народното събрание, те безспорно трябва да намерят отражение в съответните бюджети на министерствата, ведомствата и окръжните народни съвети, като се осигурят и необходимите средства за финансиране на допълнително включените капиталовложения.

Една част от тези капитални вложения ще бъде финансирана със собствени средства на министерствата, ведомствата и окръжните народни съвети.

Във връзка с това предлагаме в проектозакона за бюджета да се включи следният текст:

„Чл. 9. Министърът на финансите да отрази в бюджетите и финансовите планове на министерствата, ведомствата и окръжните народни съвети промените, които произтичат от приетия от Народното събрание Закон за държавния народно-стопански план за 1960 година.“

Член 9 да стане член 10.

Комисията предлага да бъде утвърден представеният от Правителството бюджет на Народна република България за 1961 г. заедно с предложените от нея изменения и допълнения. *(Ръкопляскания)*

Председател Фердинанд Козовски: Другарки и другари народни представители! Бюрото предлага с това днешното заседание на Народното събрание да завърши своята работа. Следващото заседание да почне утре, събота, в 9 часа.

Има ли други предложения? — Няма.

Закривам заседанието.

(Закрито в 19 ч. 05 м.)

Председател: **Ф. Козовски**

Секретари: **Ив. Мирчева**

В. Димитров

Парламентарен стенограф: **В. Понков**